В. І. Свірыдзенка, В. І. Цірынава

БУКВАР

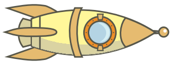	а	ы	у	о	э
с	са	сы	су	со	сэ
л	ла	лы	лу	ло	лэ
м	ма	мы	му	мо	мэ
г	га	гы	гу	го	гэ
п	па	пы	пу	по	пэ
т	та	ты	ту	то	тэ
р	ра	ры	ру	ро	рэ
ч	ча	чы	чу	чо	чэ
н	на	ны	ну	но	нэ
к	ка	кы	ку	ко	кэ
з	за	зы	зу	зо	зэ
в	ва	вы	ву	во	вэ
б	ба	бы	бу	бо	бэ
ц	ца	цы	цу	цо	цэ
ш	ша	шы	шу	шо	шэ
х	ха	хы	ху	хо	хэ
ж	жа	жы	жу	жо	жэ
д	да	ды	ду	до	дэ
дж	джа	джы	джу	джо	джэ
ф	фа	фы	фу	фо	фэ
й	ай	ый	уй	ой	эй

	і	я	ю	е	ё	ь
с	сі	ся	сю	се	сё	сь
л	лі	ля	лю	ле	лё	ль
м	мі	мя	мю	ме	мё	–
г	гі	гя	гю	ге	гё	–
п	пі	пя	пю	пе	пё	–
т	–	–	–	–	–	–
р	–	–	–	–	–	–
ч	–	–	–	–	–	–
н	ні	ня	ню	не	нё	нь
к	кі	кя	кю	ке	кё	–
з	зі	зя	зю	зе	зё	зь
в	ві	вя	вю	ве	вё	–
б	бі	бя	бю	бе	бё	–
ц	ці	ця	цю	це	цё	ць
ш	–	–	–	–	–	–
х	хі	хя	хю	хе	хё	–
ж	–	–	–	–	–	–
д	–	–	–	–	–	–
дз	дзі	дзя	дзю	дзе	дзё	дзь
ф	фі	фя	фю	фе	фё	–
й	ій	яй	юй	ей	ёй	–

	А	Б	В	Г	Д	Е
1	ам сам	мама сама	мала самі	сала сіла	смала саліла	масла салілі
2	мы ліў	мыла ліса	малы ласі	мілы умыў	лілії масіў	мылілі ламалі
3	гул суп	лугі лупа	гусі ліпа	гамы пісаў	гуслі паліў	галасы палтус
4	тут гол	тата соты	густ мост	атлас улоў	салата паліто	таматы пыласос
5	эму рыс	мэта рэпа	паэт гром	алоэ арэлі	плісэ агрэст	папалам пластыр
6	час нос	сычы ноты	урач гімн	пчала нумар	чытачы пуанты	часопіс парасон
7	кот чай	кіно край	урок крой	кніга чайка	алоўкі трымай	гутарка папугай
8	яма мяч	яйка няня	маяк ягня	лілія пяткі	ягуар сястра	якасны сланяня
9	юка люк	юнга пюрэ	юрок гюйс	каюта мюслі	юннаты люстра	юркнуў малюнак

	А	Б	В	Г	Д	Е
10	елі леў	елка лета	паеў егер	гіена пеўнік	гігіена нектар	елачка немаўля
11	ёга лён	ёлка анёл	ёлкі клён	ёгурт клёкат	ёгурты сёлета	маёнтак самалёт
12	зуб вол	зала вата	зубр воўк	зразы вузел	зязюля вячэра	заапарк вавёрка
13	бэз цар	безэ яйцо	бокс цырк	бубен сонца	буквар цытрус	багатыр цукеркі
14	гусь лью	конь калье	столь салью	лотаць атэлье	бульба вальера	Беларусь павільён
15	шар хек	шына духі	шпак храм	кішэнь халва	цішыня шахцёр	шэрстка хованкі
16	жук дуб	жаба дэпо	жгут двор	жэтон дудар	жаўток дэсерт	жыхарка дажынкі
17	дзік джаз	людзі джэм	дзюба джып	дзверы джала	дзяцел джынсы	пэндзлік агароджа
18	фен п’е	кафэ з’ява	фрак сям’я	кофта бур’ян	жырафа пад’езд	фуфайка камп’ютар

В. І. Свірыдзенка, В. І. Цірынава

БУКВАР

Вучэбны дапаможнік для 1 класа
ўстаноў адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя
праграмы агульнай сярэдняй адукацыі,
з беларускай мовай навучання і выхавання

Для работы ў класе

Дапушчана
Міністэрствам адукацыі
Рэспублікі Беларусь

2-е выданне, перагледжанае і дапоўненае

МІНСК
Акадэмія адукацыі
2024

УДК 811.161.3’35(075.2=161.3)
ББК 81.2Беи-922
С24

Р э ц э н з е н т
метадычнае аб’яднанне настаўнікаў пачатковых класаў дзяржаўнай установы адукацыі «Міханавіцкая сярэдняя школа» (настаўнік пачатковых класаў вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі *І. П. Папіціч*)

Умоўныя абазначэнні:

— выканай заданне Кірыліцы;

— дапамажы Жэўжыку;

? — пытанні і заданні;

?! — праблемнае пытанне. Падумай;

!! — пастка. Будзь уважлівы;

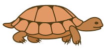 — чытай павольна;

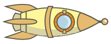 — чытай хутка;

— пазакласнае чытанне;

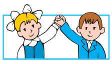 — працуй у пары;

— абмяркуй у групе;

— выкарыстай электронны дадатак.

ISBN 978-985-33-0042-0

© Свірыдзенка В. І., Цірынава В. І., 2021
© Свірыдзенка В. І., Цірынава В. І., 2024, са змяненнямі
© Афармленне. ДУА «Акадэмія адукацыі», 2024

Вось кніжка мая першая
З малюнкамі
І з вершамі.
Тут словы запаветныя —
І ветлыя, і светлыя.
Цяпер мой новы друг-таварыш
Завецца сонечна —
Букварык!
Ён вучыць нас усіх чытаць
І без гультайства працаваць,
Радзіму зорную любіць
І край свой родны бараніць.
Мне асвятляе шлях букварык,
Нібыта казачны ліхтарык.

Валянцін Лукша.

Правообладатель Академия образования

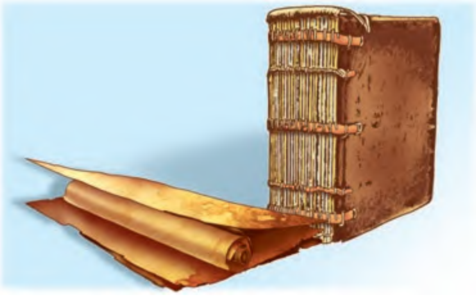

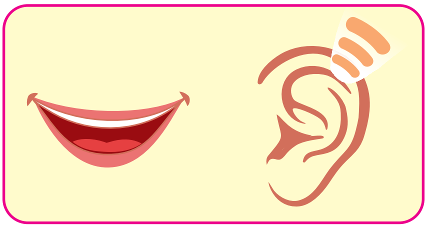

Правообладатель Академия образования

. ! ?

. . .

. ? !

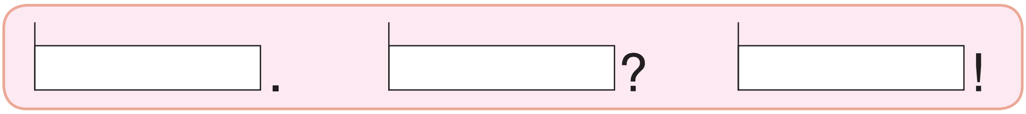

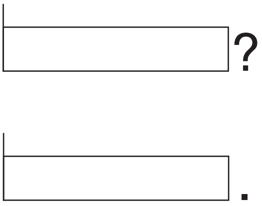

Правообладатель Академия образования

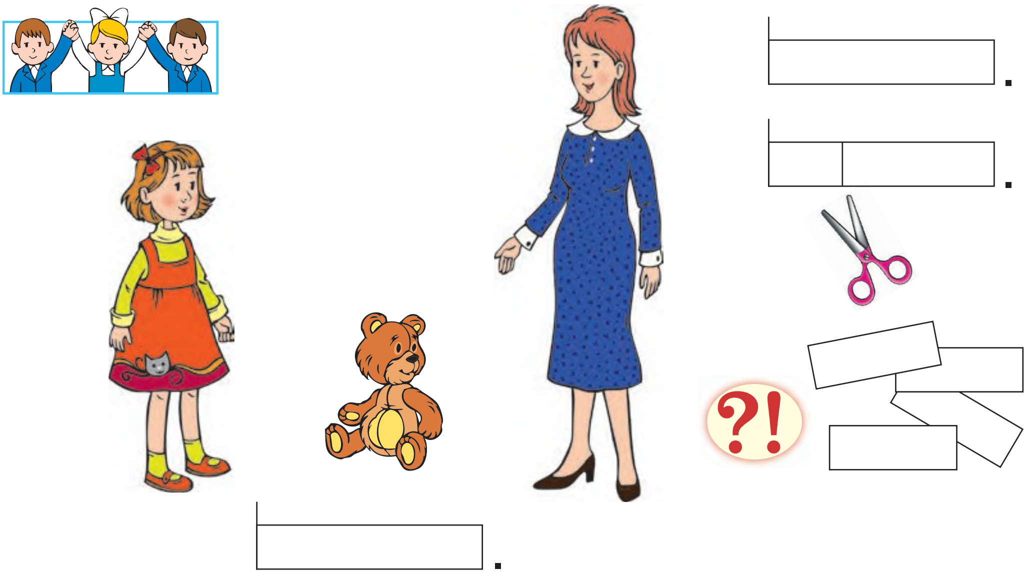

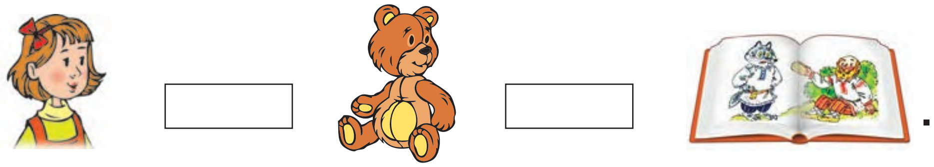

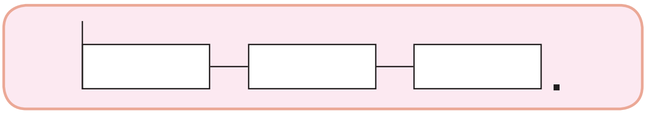

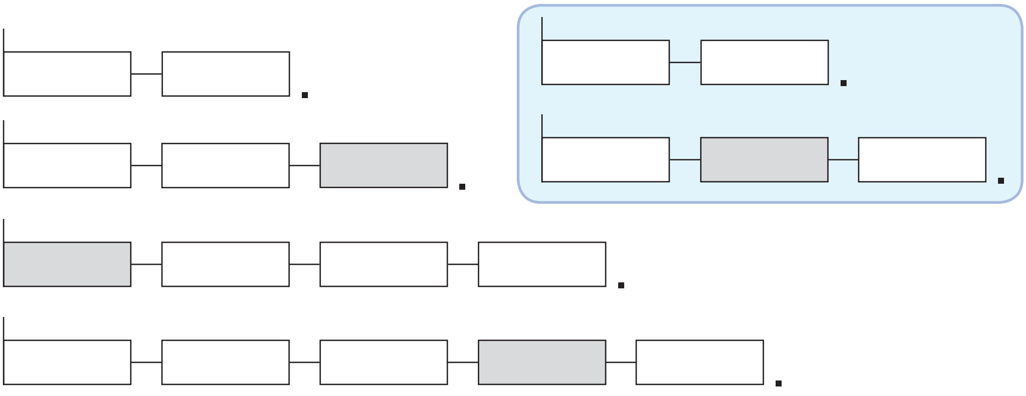

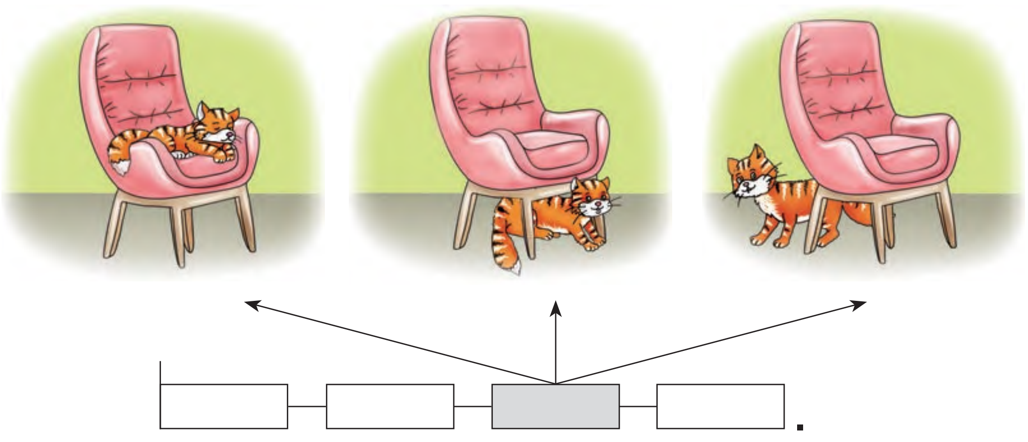

Правообладатель Академия образования

?!

А
Б

? ? ? ?

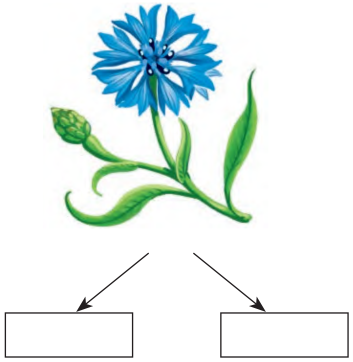

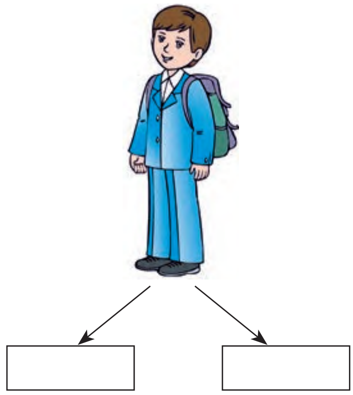

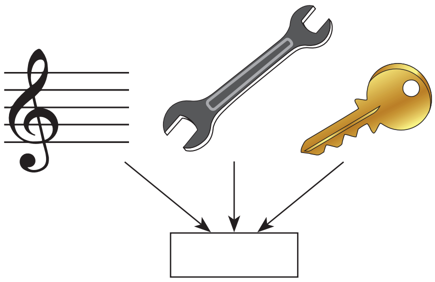

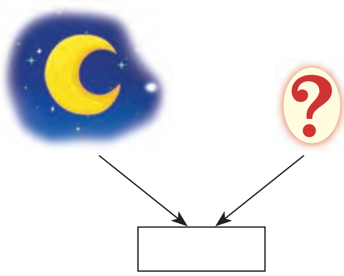

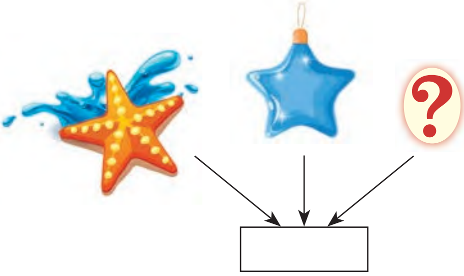

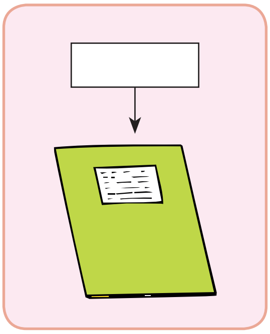

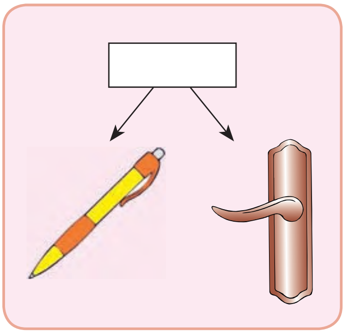

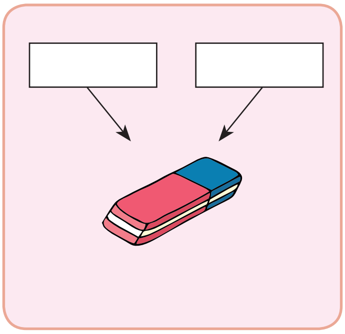

Правообладатель Академия образования

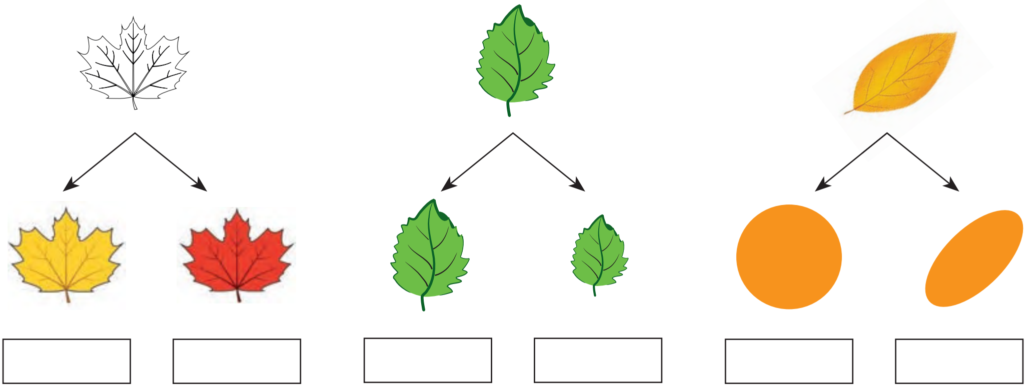

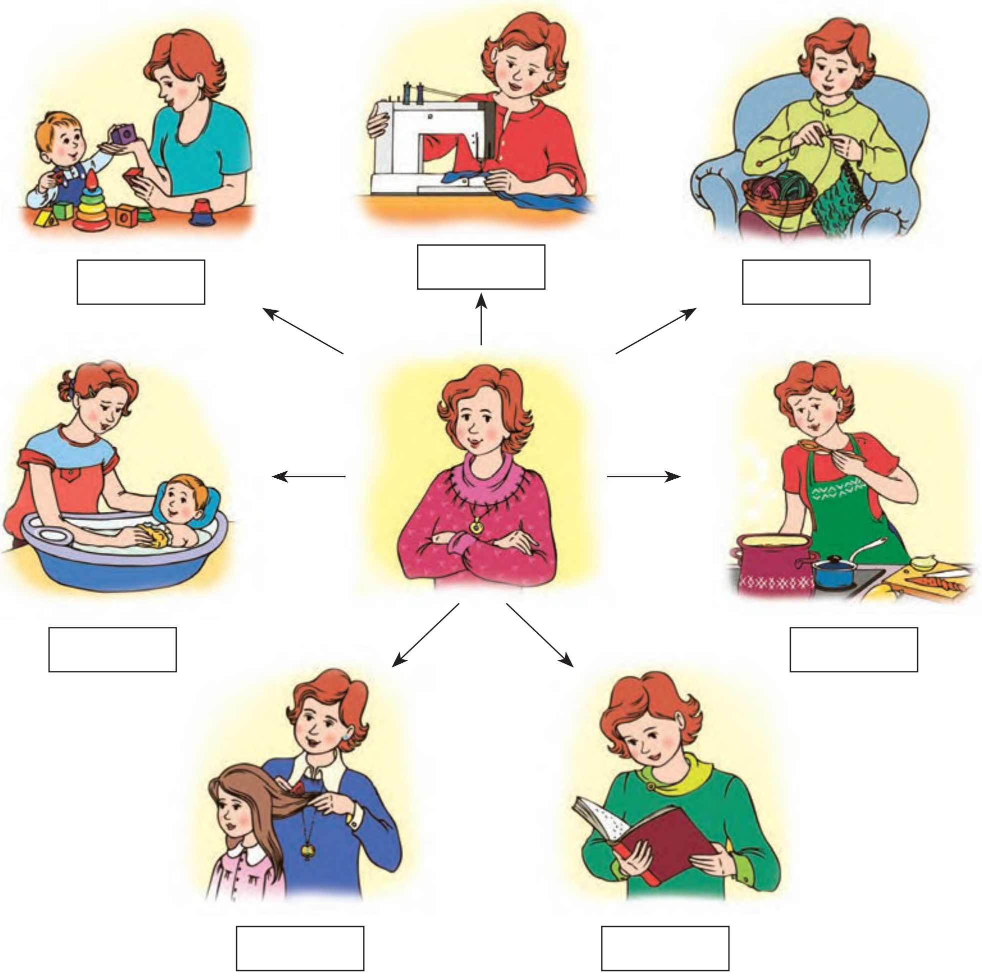

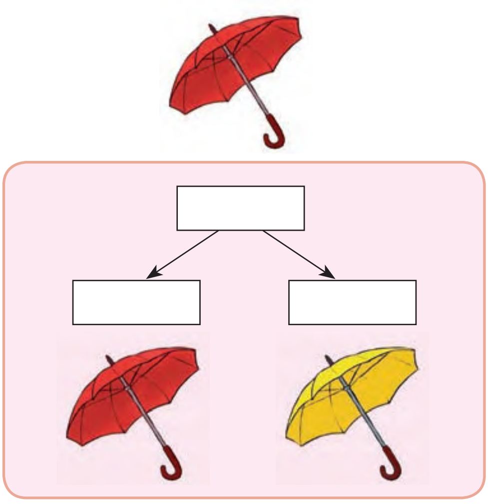

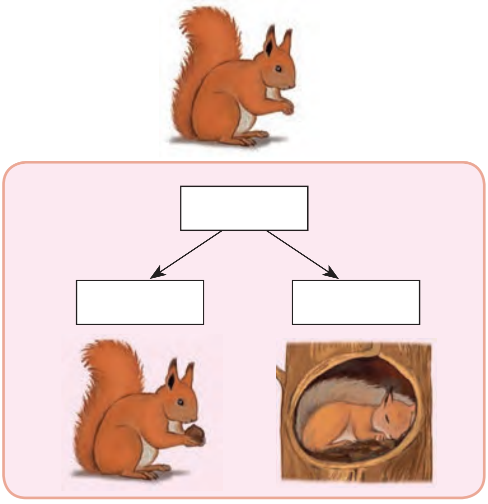

Правообладатель Академия образования

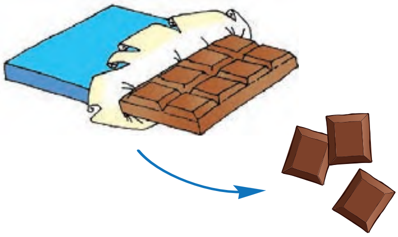

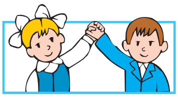

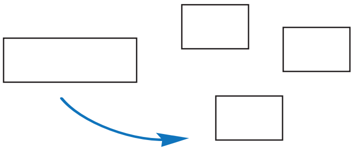

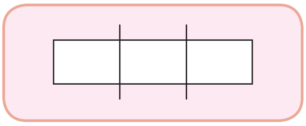

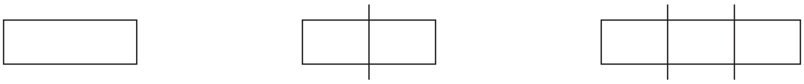

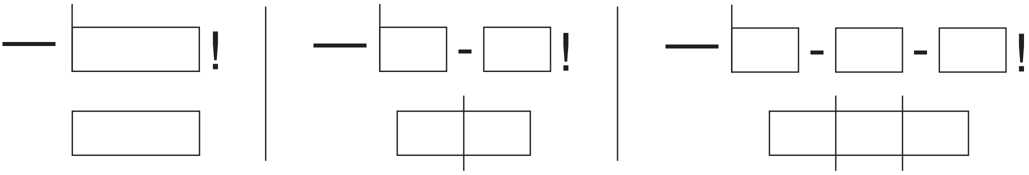

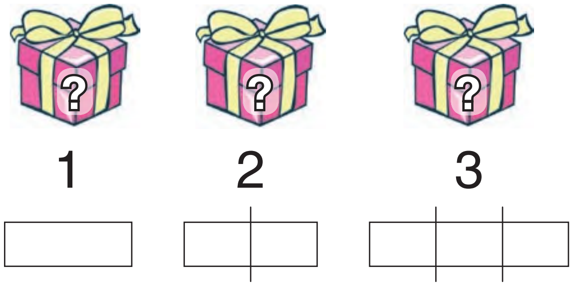

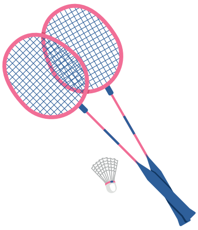

Правообладатель Академия образования

?!

?

?

→ ?

!

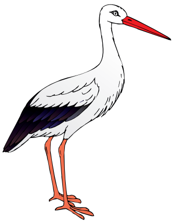

?

?

→ ?

!

?

?

→ ?

!

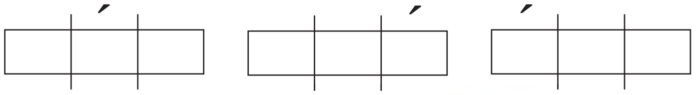

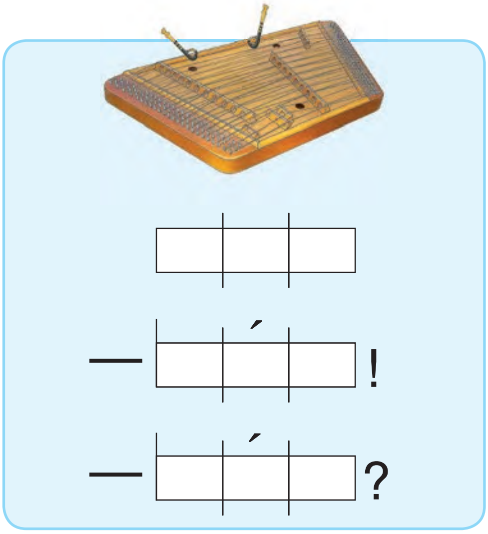

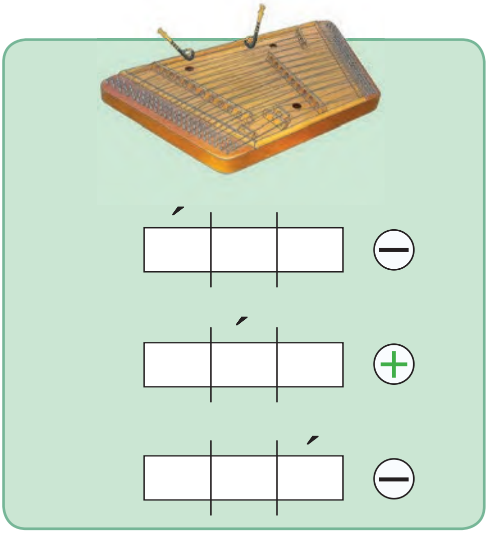

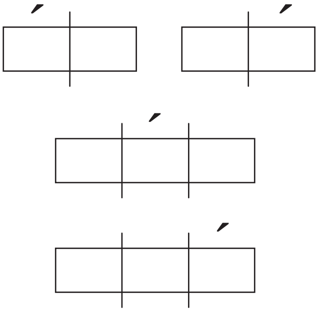

Правообладатель Академия образования

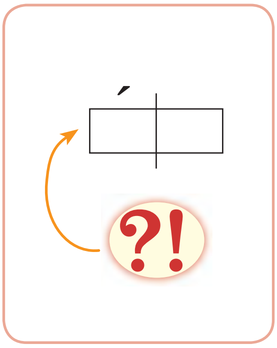

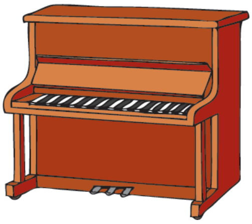

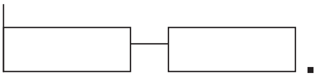

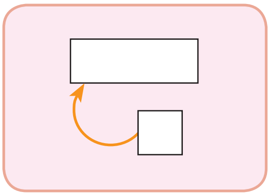

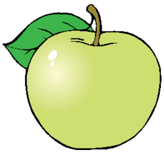
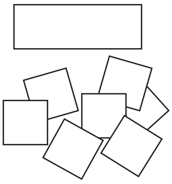

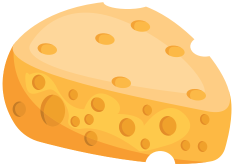

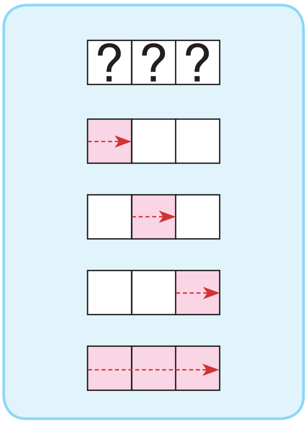

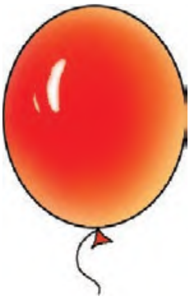

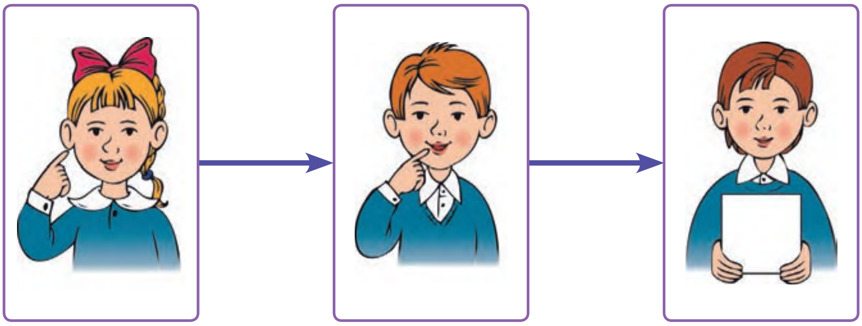

Правообладатель Академия образования

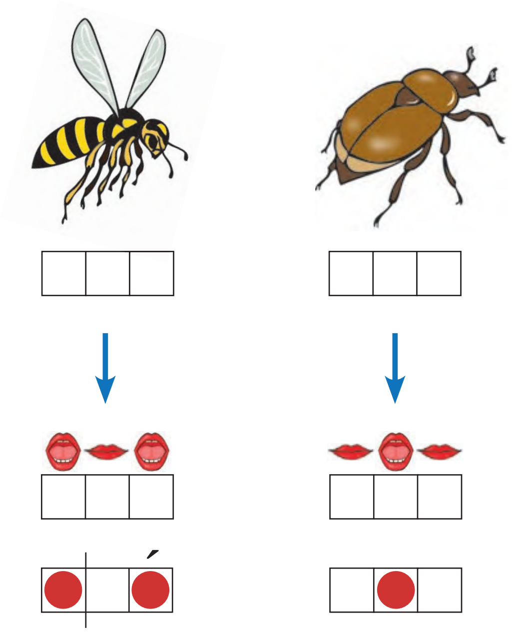

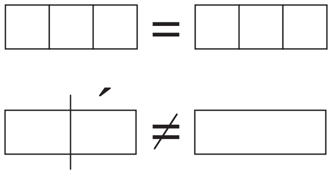

?!

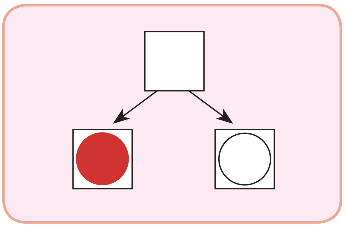

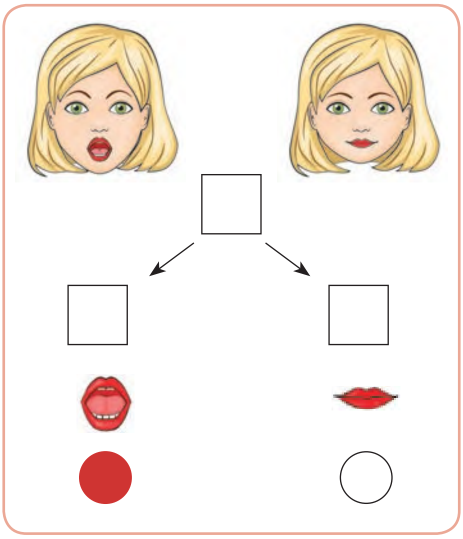

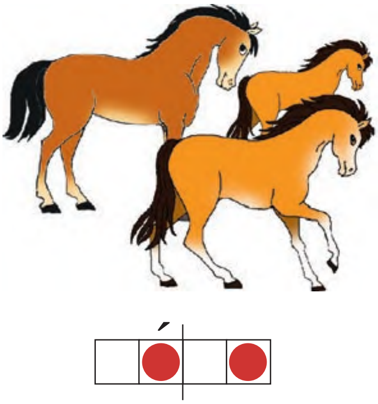

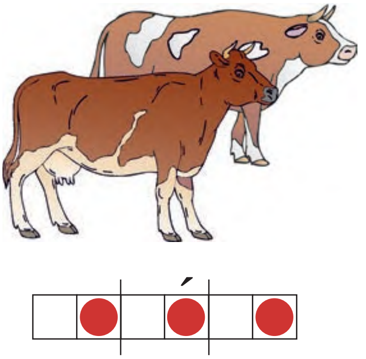

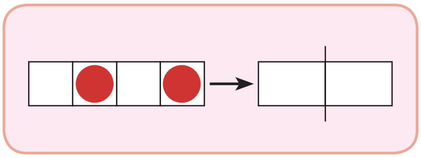

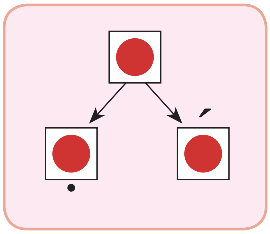

?!

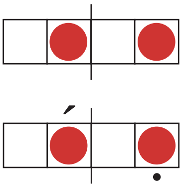

=

≠

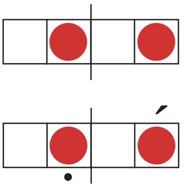

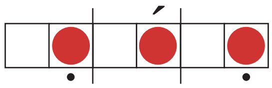

!!

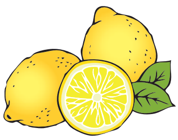

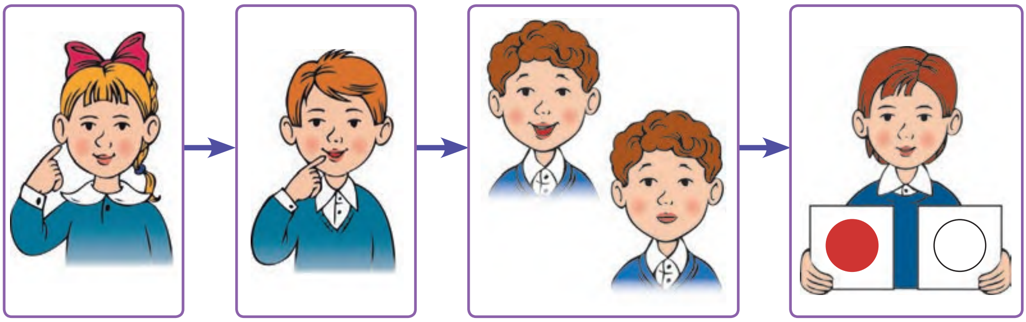

Правообладатель Академия образования

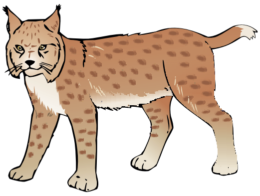

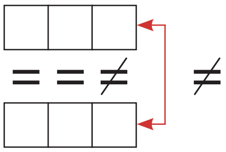

?!

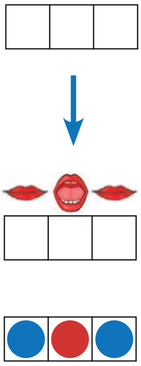

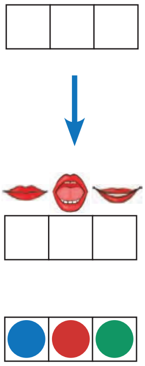

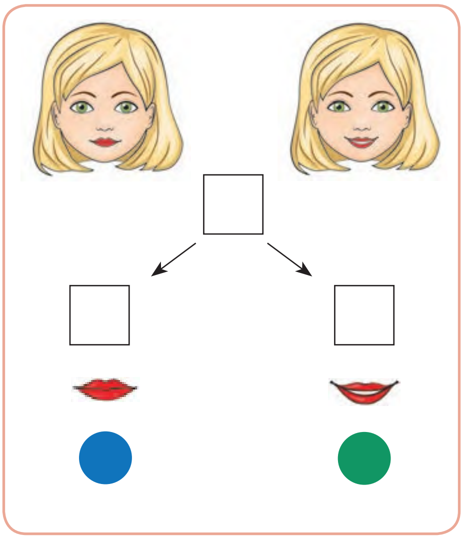

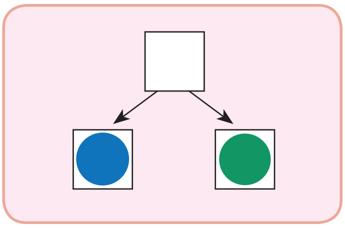

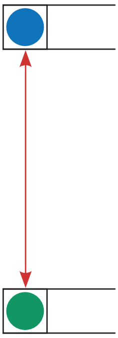

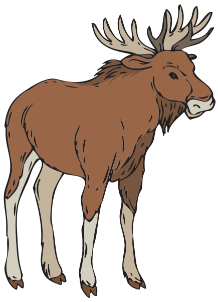

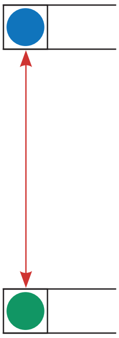

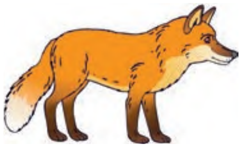

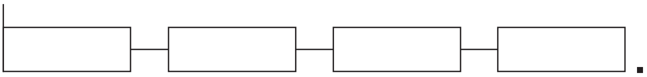

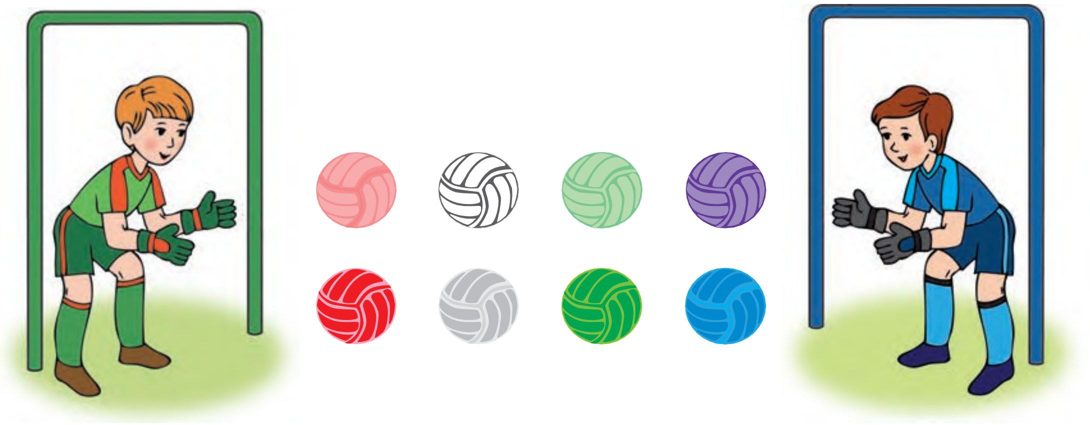

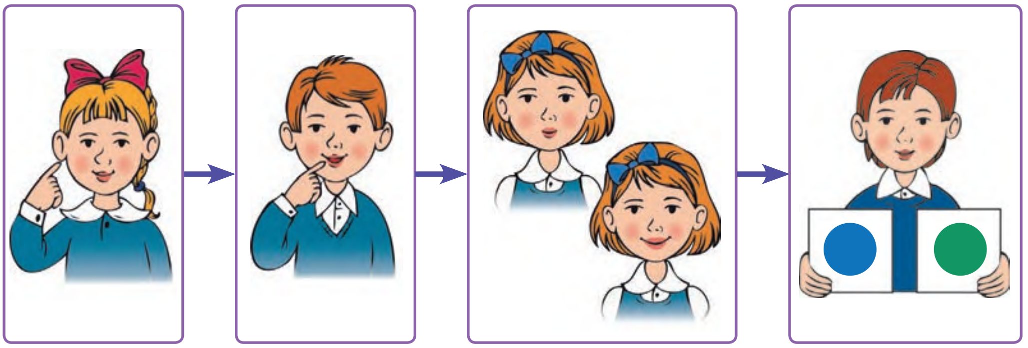

Правообладатель Академия образования

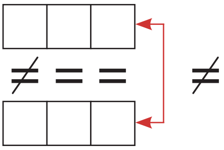

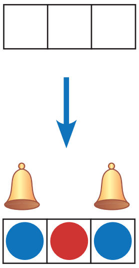

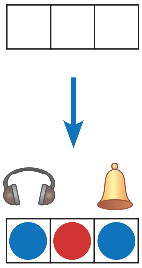

?!

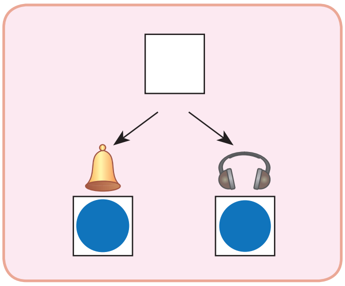

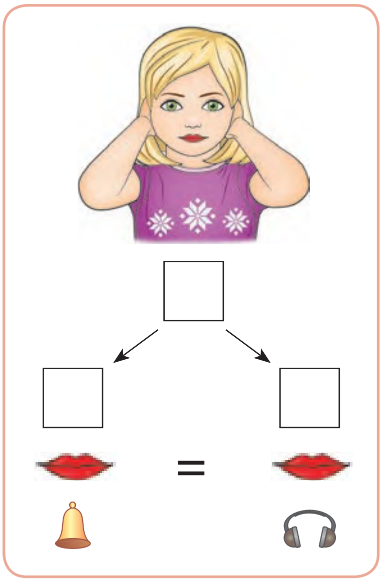

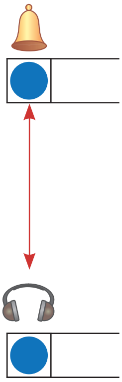

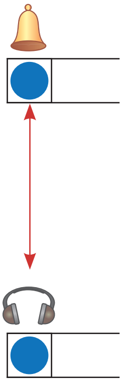

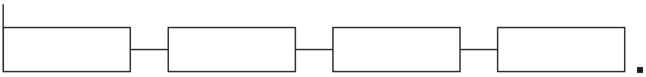

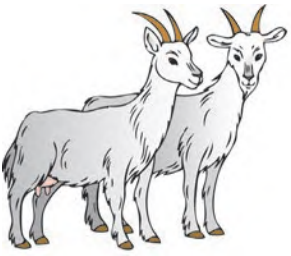

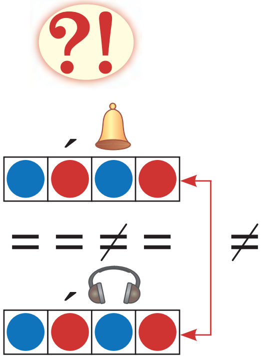

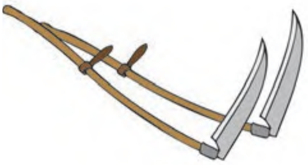

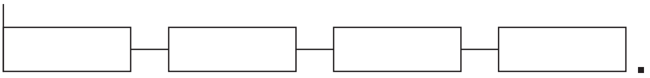

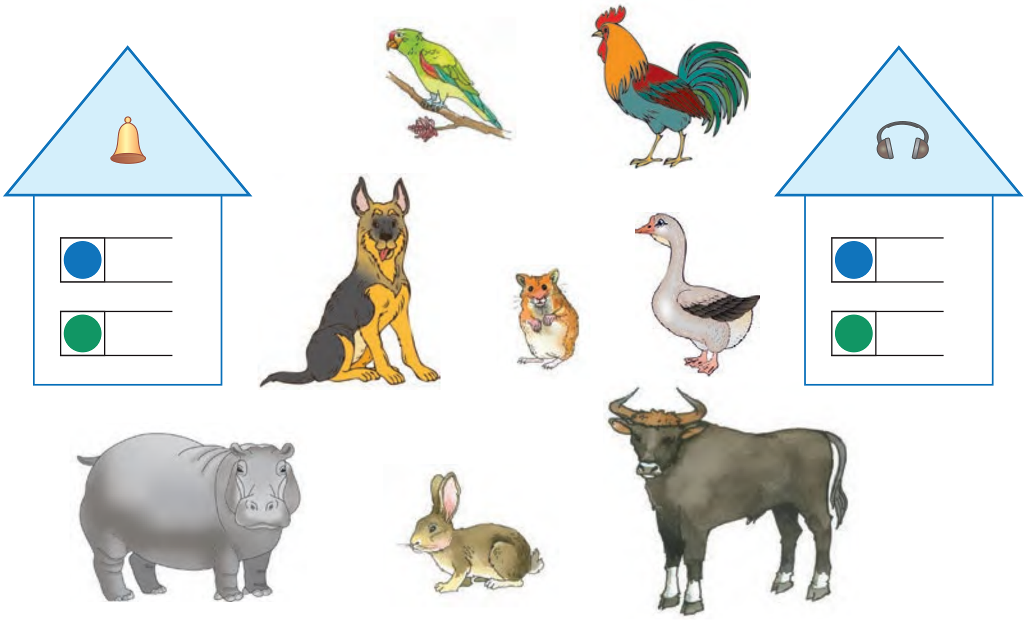

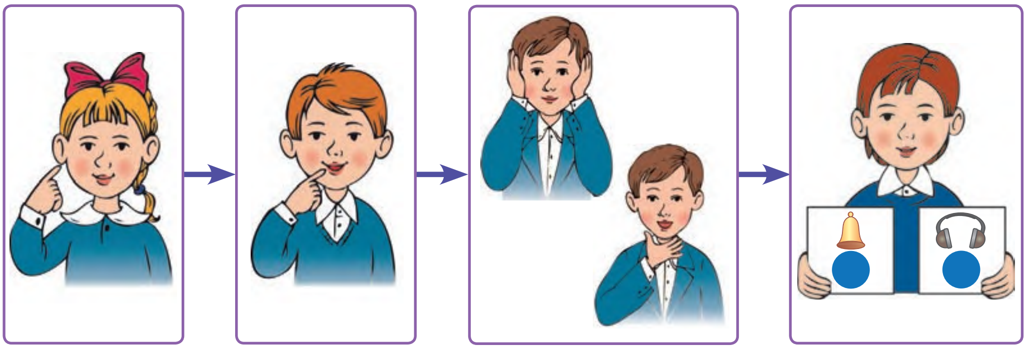

Правообладатель Академия образования

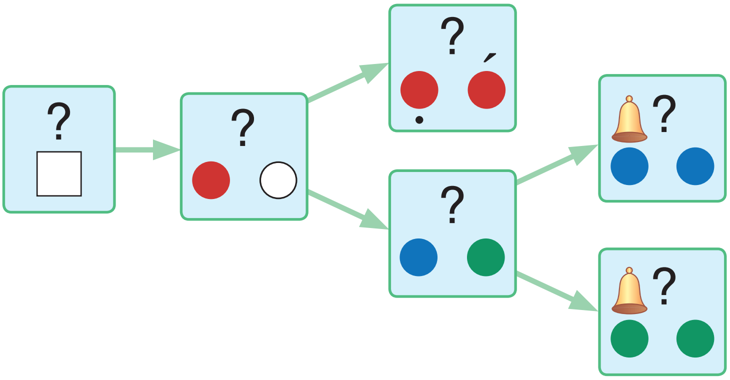

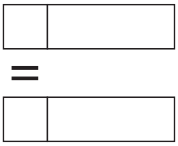
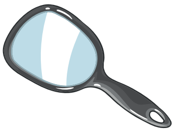

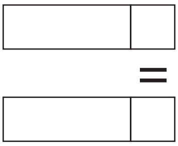
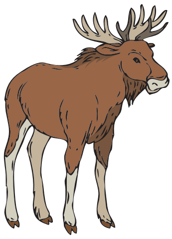

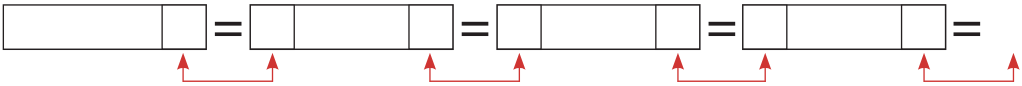

а б в г д е ё ж з і й к л м

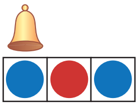

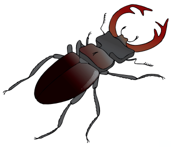

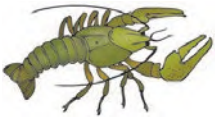

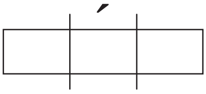

=

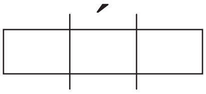

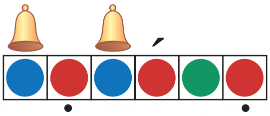

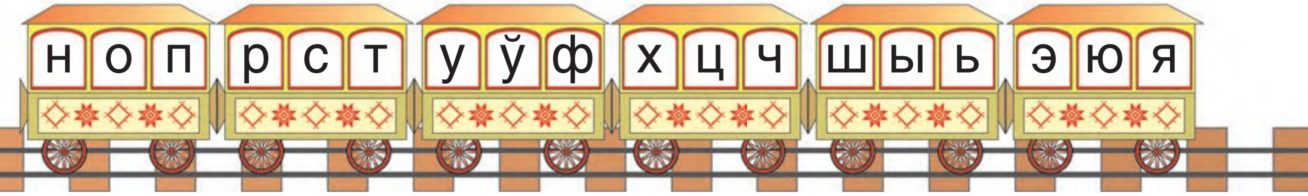

Правообладатель Академия образования

Сс

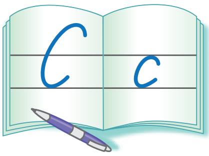

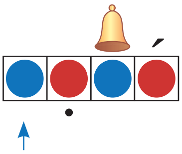

с

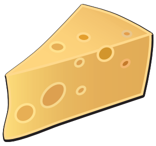

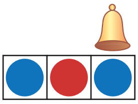

с _ _

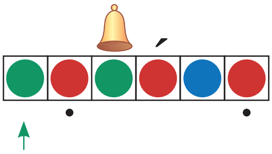

с

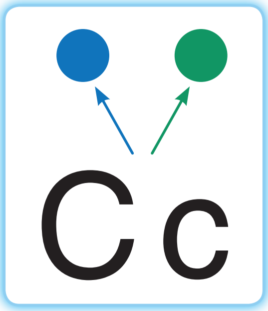

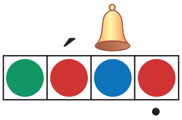

с _ _ _

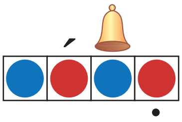

с _ _ _

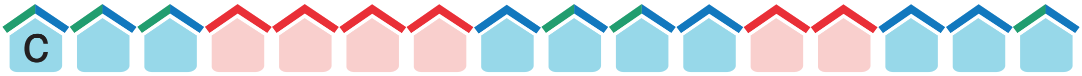

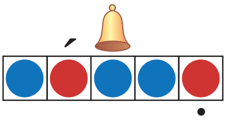

С _ _ _ _

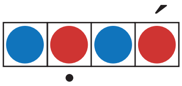

_ _ С _

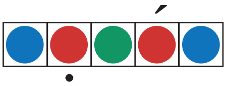

_ _ С _ _

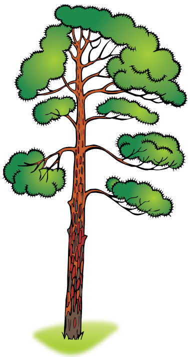

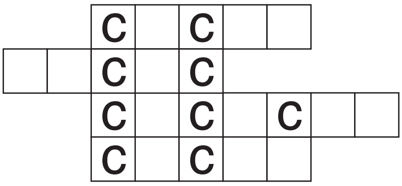

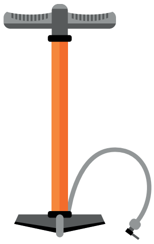

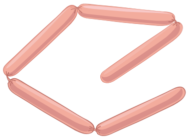

_ _ С

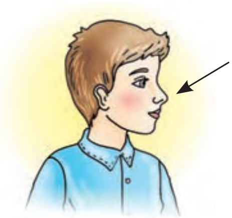

_ _ С

_ _ С

Правообладатель Академия образования

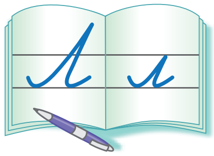

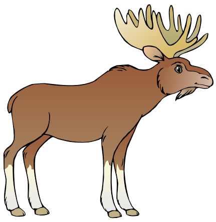

л

л

л _ _

л _ _ _ _ _

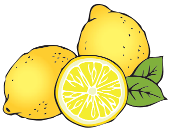

л _ с _ _ _

Лл

с л

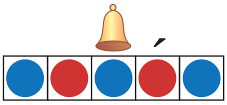

с _ л _ _

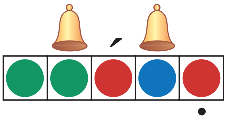

с л _ _ _

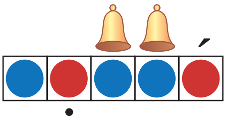

_ _ л _ _

? + 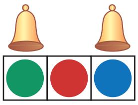 =

л _ _

?

			л

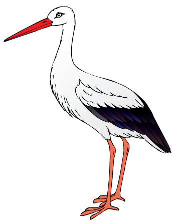

				л

			л

Правообладатель Академия образования

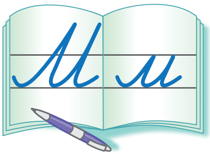

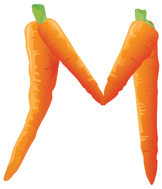

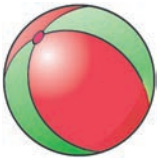

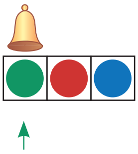

М

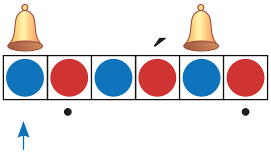

М

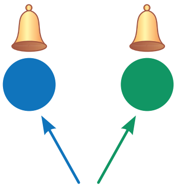

Мм

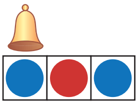

М _ _

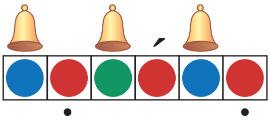

М _ Л _ _ _

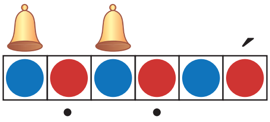

М _ Л _ _ _

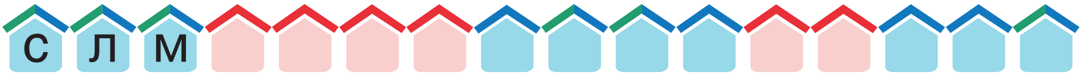

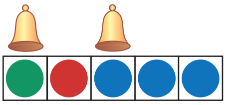

М _ _ с _

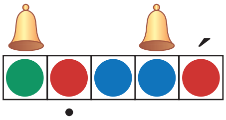

м _ _ _ _

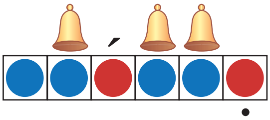

_ л _ м _ _

М + = 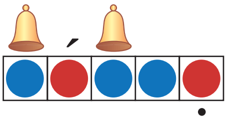 ?

		М

			М

			М

Правообладатель Академия образования

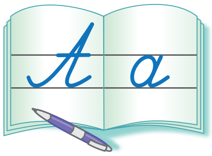

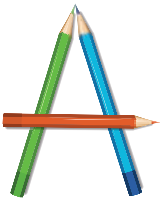

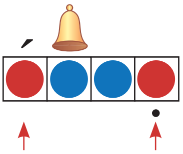

а а

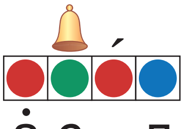

а с _ л

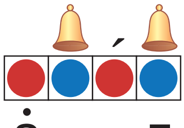

а _ _ л

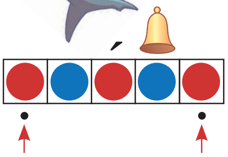

а а

Аа

А-а-а!

Ам-ам-ам!

с л м а

с а	с а	са	са
л а	л а	ла	ла
м а	м а	ма	ма

ма сам А́ла

ма́ма сама́ са́ла

сама ́ ____

сама ́ ____

ма́-ла

сама ́ ____

сама ́ ____

____ ? ____

Правообладатель Академия образования

са → ла → ма → ма → ла

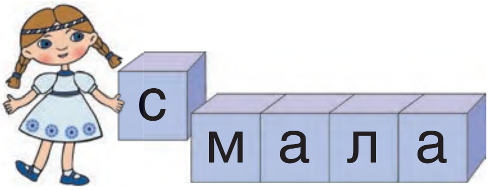

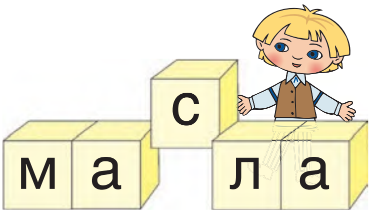

смала́ →

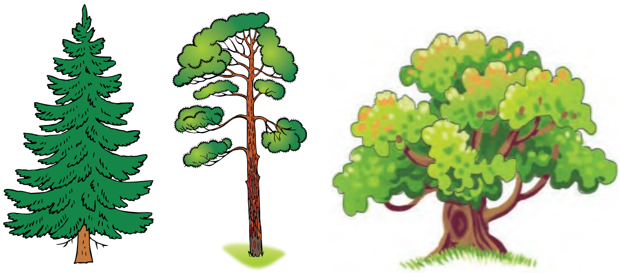

ма́сла

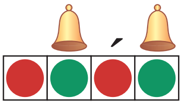

а л _ _

А́ла сама́ ____.
____!

Ма́ма:
— А́ла, сама́ ам-ам-ам!

Сам!

Сама́!

Са́ла? Са́ла!

Ма́ла! Ма́ла!

Правообладатель Академия образования

І і

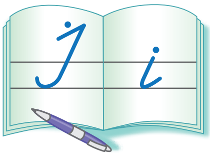

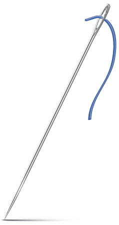

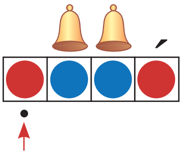

і

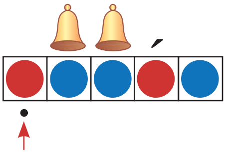

і

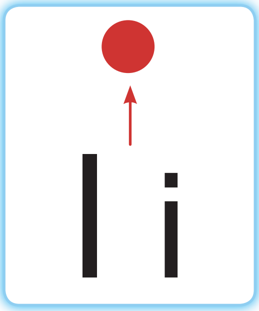

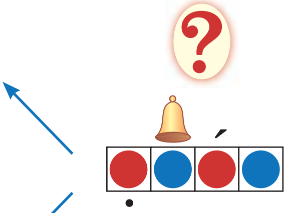

і _ _ с

і

________ .

Іа́

Іа́-іа́-іа́!

с л м а і

с і   с і   сі   са

л і   л і   лі   ла

м і   м і   мі   ма

	лі	ліса́	А́ла	сам
	ліլі́	сі́ла	Сі́ма	сама́
мі	лілії	ласі́	Мі́ла	са́мі

Мі́ла і Сі́ма — і .

Мі́ла і Сі́ма са́мі лі́лії. Мі́ла сама́ , а Сі́ма сама́ .

Правообладатель Академия образования

са → лі → лі → са → мі → ла → сі → ла

лілі́ — лілá

салі́ли — салі́ла

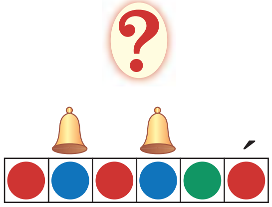

а _ _ _ _ і

Ма́ма, А́ла і Мі́ла

салі́ли 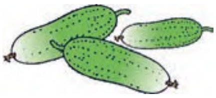 .

Ма́ма ▭

▭ і салі́ла.

А́ла і Мі́ла сáмі лілі́ .

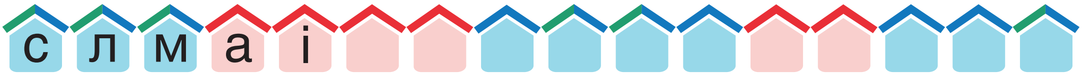

ліс
лісá
Алíса

Лісá Алíса і .

Лісá і .

Лісá і .

, і Лісá.

Правообладатель Академия образования

Ы

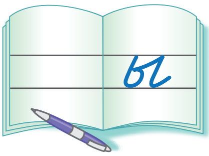

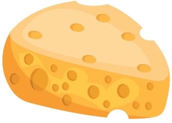

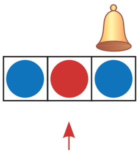

ы

м

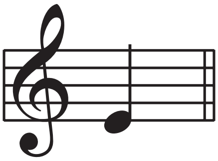

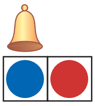

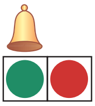

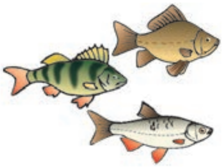

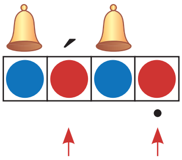

ы ы

м а

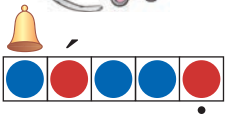

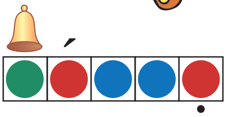

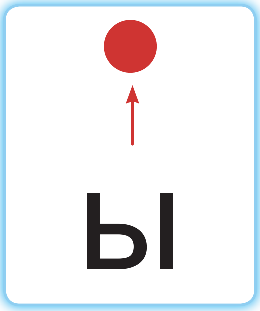

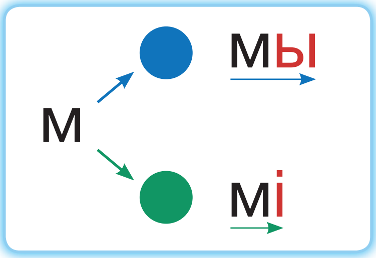

с л м а і ы

с ы　　с ы　　сы　　сі

л ы　　л ы　　лы　　лі

м ы　　м ы　　мы　　мі

мы

мы
мы́-ла
мы́-лам

мы
мы́-лі
мы́-лі-лі

Мы са́мі мылі.

Мы са́мі мылілі.

Мі́ла сама́ мы́ла мы́лам.

Сі́ма сама́ мы́ла мы́лам.

Алі́са сама́ мы́ла мы́лам.

Правообладатель Академия образования

У у

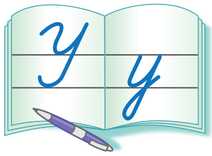

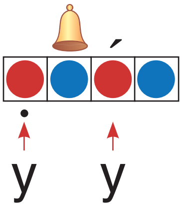

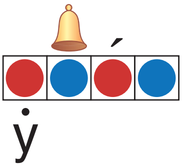

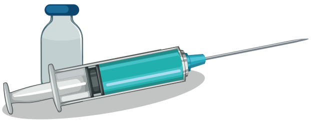

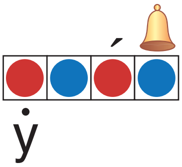

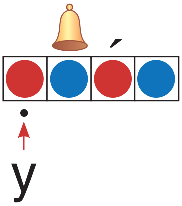

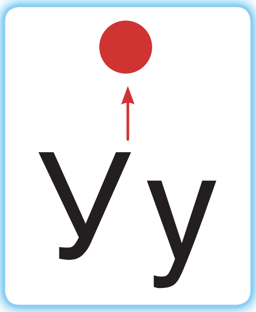

У-у-у!

Уá! Уá!

с л м а і ы у

с у	с у	су	сы	сі
л у	л у	лу	лы	лі
м у	м у	му	мы	мі

сум

мус

сум

У А́лы і Мі́лы сум.

У ма́мы мус.

Мус у А́лы. Мус у Мі́лы. А сум?

Правообладатель Академия образования

у

сі лу ма сы

су лі му ла

мы лы са мі

у

У Сі́мы і А́лы ма́ма Алі́са.

У ма́мы і мы́ла.

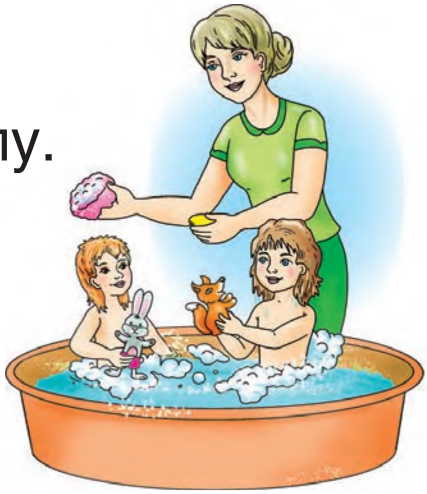

Ма́ма мы́ла Сі́му і А́лу.

А́ла мы́ла лісу́.

А Сі́ма мы́ла .

У Алі́сы мы́ла і ?

У А́лы ліса́ і ?

У Сі́мы ма́ма Алі́са?

с л м а і ы у

Ма́мы

У ма́ма — ____.

У 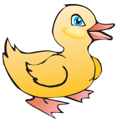 ма́ма — ____.

У ма́ма — ____.

У ма́ма — ____.

У ма́ма — ____.

У 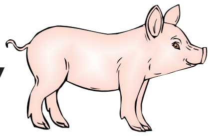 ма́ма — ____.

У ма́ма — ____.

У ма́ма — ____.

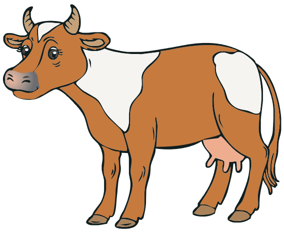

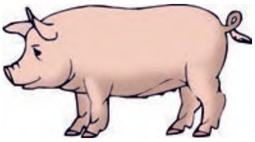

Правообладатель Академия образования

ў

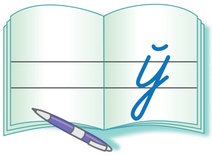

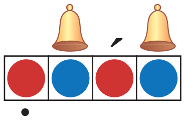

ў

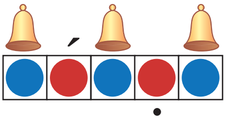

_ _ _ _ а ў

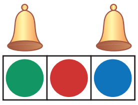

ў

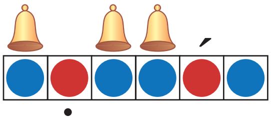

_ а ў _ у _

ў

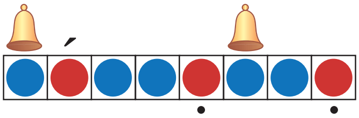

л а с _ а ў _ а

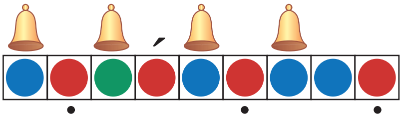

м а л і _ а ў _ а

с л м а і ы у ў

іў
ліў

ыў
мыў

аў

аў	́	

аў			́

Мы ў . Мы ў .

Мы ў . Мы ў .

У ма́мы і .

сам мыў .

А сам мыў .

Правообладатель Академия образования

Г г

Гг

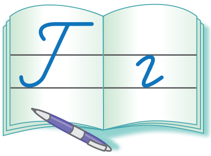

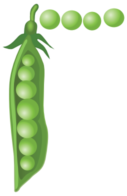

г

г _ у _ а

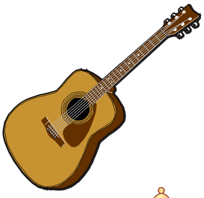

г

г + = ?

г + = ?

Г г

га гу гы гі

с л м а і ы у ў г

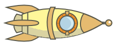

і	а	у	ы
гі	га	гу	гы
сі	са	су	сы
лі	ла	лу	лы
мі	ма	му	мы

гу́сі　　лугі́　　га́ма　　ла́сы

гу́слі　　гу́лі　　га́мы　　галасы́

У Га́лі гу́слі.

Мі́ла ______ га́мы.

Гу́лі-гу́лі-гу́лі!

?

Гу́лі-гу́лі-гу́лі!

Правообладатель Академия образования

ма лі ла ла

га гу са сі

́	гі

́	гі

	́	гі

		́гі

га-га-га

?

і-га-га

галасы́

гаў-гаў-гаў

іа-іа-іа

с л м а і ы у ў г

У Га́лі гу́сі,

і ў Сі́мы гу́сі.

— Гу́сі, гу́сі!

— Га-га-га́!

Гу́сі і

— Гу́сі, гу́сі!

— Га-га-га́!

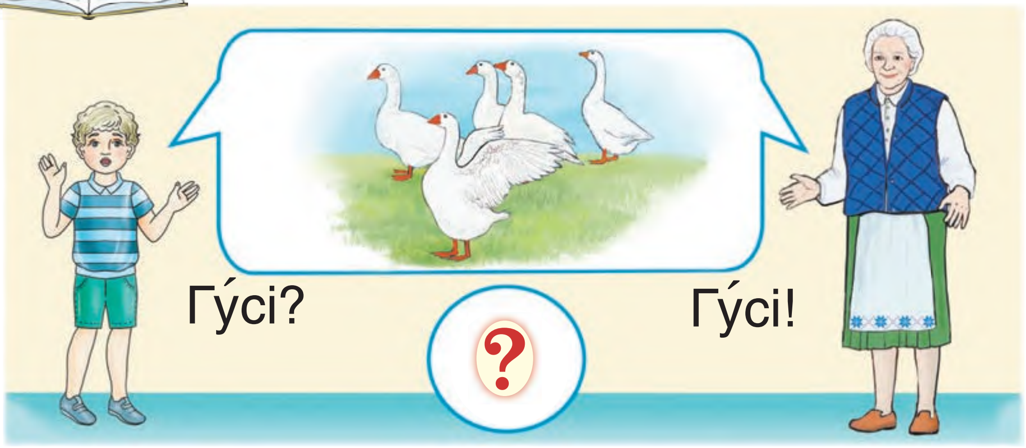

Правообладатель Академия образования

Пп

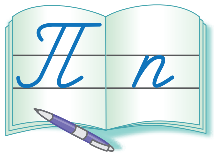

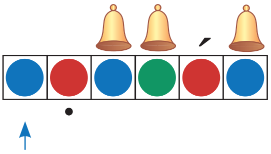

п

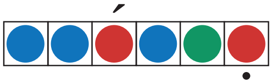

п _ у _ _ і

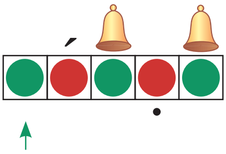

п

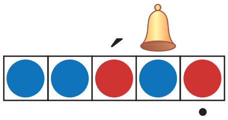

п _ _ _ ы

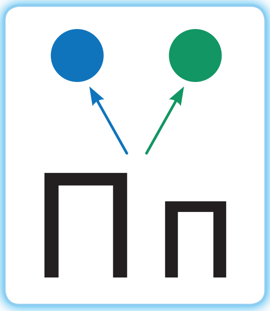

па

пі

с л м а і ы у ў г п

па пу пы пі

суп — супы́
пу́ма — пу́мы
пу́га — пу́гі

пу́ма

пу́га

ла́па — ла́пы
лу́па — лу́пы
лі́па — лі́пы

Лі́па — .

Пу́ма —

ліла́
паліла́

Мі́ла ліла́ . Мі́ла паліла́ .

палі́ла
спалі́ла

палі́ла ў .

А Пілі́п?

Правообладатель Академия образования

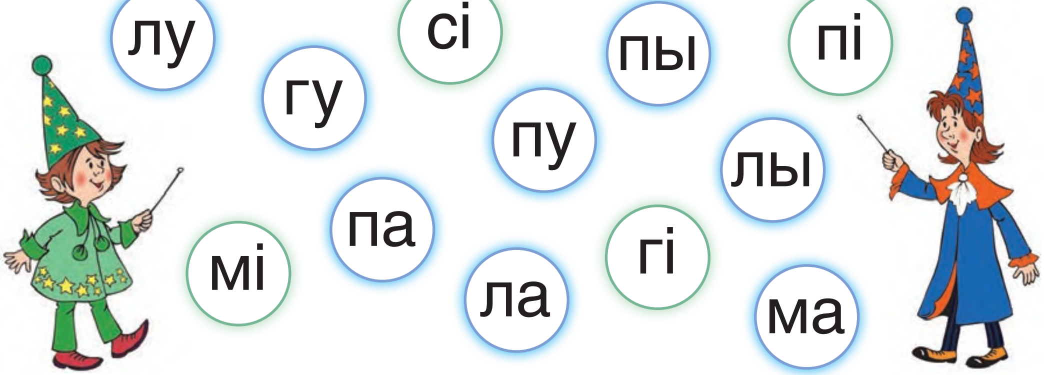

лу гу сі па мі пу ла пы гі лы пі ма

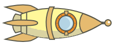

ла́па
лу́па
лі́па
ліса́
лі́сы
лы́сы
ла́сы

АЛА

ПІЛІП

пі-са́ў
пі-са́-ла
пі-са́-лі

У А́лы . І ў Пілі́па .

А́ла піса́ла ў .

Пілі́п піса́ў у .

А́ла і Пілі́п
піса́лі ў .

с л м а і ы у ў г п

пілá 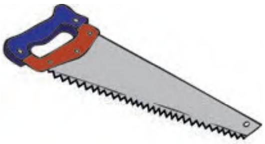   пілá

У Пілíпа пілá.   Áла пілá .

Áла і Мíла пілí . Áла пілá .

Мíла пілá .

Пілíп малы́. Пілíп піў

ма	ла	́

.

Правообладатель Академия образования

Т т

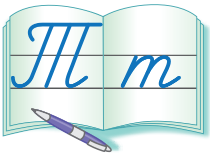

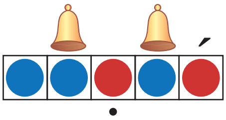

т

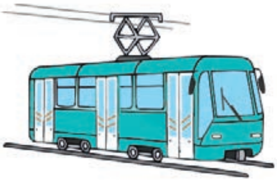

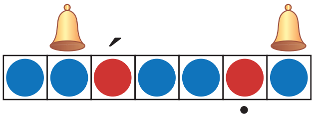

т _ а _ т а́ _

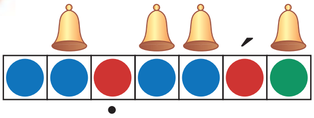

т _ а́ м _ а _

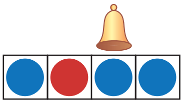

т т

Т т

п

т

с л м а і ы у ў г п т

та 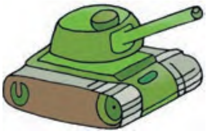 ту ты 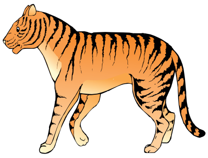

та́та	ты	ла́па	плíта́	лапа́та
та́ты	тут	ла́пы	плі́ты	пала́та
та́ту	там	ла́пу	плíту́	сала́та

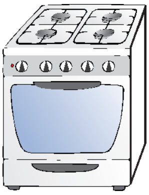 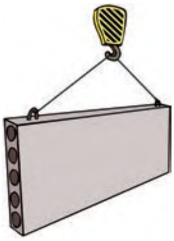

плíта́

сала́та

сала|та → са́ла

лапа|та → ?

ТУТ

ПАТАП

У Пілі́па Пата́п.
У Пата́па ла́пы.
— Ла́пу, Пата́п!

— Пата́п, ла́пы!
Пілі́п сам мыў
ла́пы Пата́пу.

Правообладатель Академия образования

па та ты са

лі ла ма лі

Ма́ма, та́та і А́ла — .

Та́та А́лы — .

— Ма́ма, там та́та!

— А́ла, та́та — ас!

У та́ты Ага́ты . Та́та Ага́ты — .

У та́ты Таі́сы . Та́та Таі́сы — .

У та́ты Пілі́па . Та́та Пілі́па — .

с л м а і ы у ў г п т

та́та
та́таў

та́ты — та́таў

та́ты — та́таў

та́ты — та́таў

Та́та і Пілі́п

Пілі́п малы́.
Пілі́п ту́паў па :
туп-туп-туп.
— Пілі́п, тут матылі́!

Пілі́п паспа́ў.
Та́та паі́ў Пілі́па .
Та́та Пілі́па,
а Пілі́п — та́ту.

Правообладатель Академия образования

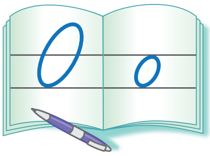

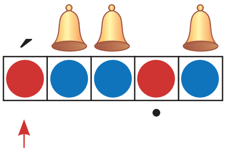

о

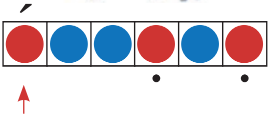

о

Оо

о
со
ло
мо
го
по
то

О! Го́-о-о-о-л!

Аго́! О-го-го́!

са	ла	ма	га	па	та
со	ло	мо	го	по	то

с л м а і ы у ў г п т о

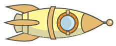

сом
лом
том
мол
пол
пот
гол
лог

мопс
мост
пост
тост

оў
уло́ў
плоў
то́ўсты

луг → по́плаў

У О́лі мопс Ло́тас.
У По́лі мопс То́мі.

Уло́ў

То́ма: «Ма́ма, у та́ты сом і ў То́лі сом!»
Ма́ма: «О-го-го́, уло́ў!»
То́ма: «Сом то́ўсты!»

Со́ты

У То́лі . Там .

У со́ты. Там 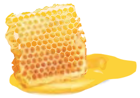.

Правообладатель Академия образования

Ээ

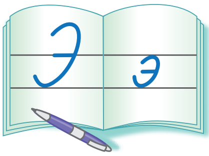

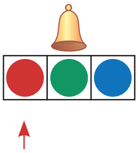

э

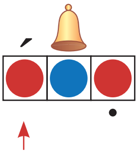

э

Ээ

э

сэ

лэ

мэ

гэ

пэ

тэ

э

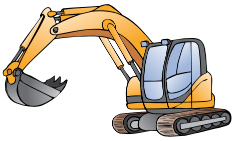

э

аптэ́

аптэ́

сэ	лэ	мэ	гэ	пэ	тэ
со	ло	мо	го	по	то

с л м а і ы у ў г п т о э

Э́лі гэ́та эта́п
Э́ла гэ́ты паэ́т
Э́ма тэ́ма тэмп
э́му мэ́та стэп

стэ́ла
Стэ́ла

Гэ́та 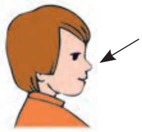, а гэ́та .

Гэ́та 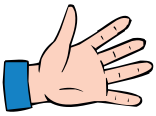, а гэ́та .

Гэ́та , а гэ́та 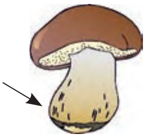.

Э́му, гу́сі — гэ́та … .
Ліса́, ма́лпа — гэ́та … .
Лі́ліі, ало́э — гэ́та … .
Суп, плоў — гэ́та … .

А гэ́та?

Гэ́ты пусты́, а гэ́ты ... .

Гэ́ты то́ўсты, а гэ́ты ... .

Правообладатель Академия образования

Рр

Рр

𝒫 𝓅

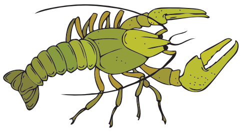

р

р

Рр

р → а ра

р → о ро

р → у ру

р → ы ры 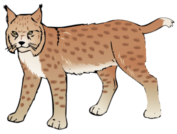

р → э рэ 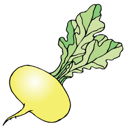

?!

мір

Мір

с л м а і ы у ў г п т о э р

мо́ра
го́ры
рэ́па
ро́сы
ро́гі
гі́ры
гі́ра
ма́ра
ма́ры
ра́ма
ра́мы
па́ры
по́ры
раса́
гара́

Гэ́та па́ра.

І гэ́та па́ра.

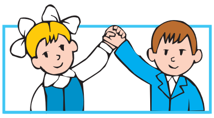

Мы па́ра.

І мы па́ра.

Пара́! Пара́!

? пара́?

І́гар і Піра́т

У І́гара Піра́т.
Піра́т: «Р-р-р-р-р!»
І́гар: «Піра́т, го́лас!»
Піра́т: «Гаў-гаў-гаў!»
І́гар: «Піра́т, апо́рт!»

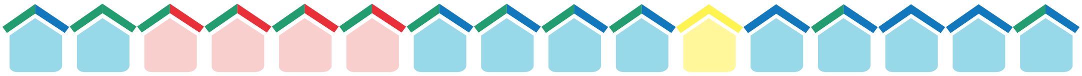

Правообладатель Академия образования

ро → гі → та → ра → са → ма → ры → сі

ра	ма

↓↑

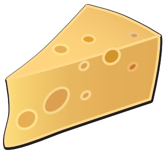 сыр ⇄

торт → порт → ?

Ро́ма	І́ра	рот	гі́ры
Ры́та	І́гар	торт	гі́ра
Рыго́р	Раі́са	порт	гіта́ра
Мара́т	Лары́са	спорт	гітары́ст

У Ро́мы гі-та́-ра.
Ро́ма — гі-та-ры́ст.

У Рыго́ра гі́ры.
Рыго́р — ______.

с л м а і ы у ў г п т о э р _ _

тры
тры́а

І́ра, Раі́са і Ры́та — тры́а.

У І́ры і . У Ры́ты .

А ў Раі́сы .

Тра-та-та́! Тра-та-та́! Гэ́та рытм.
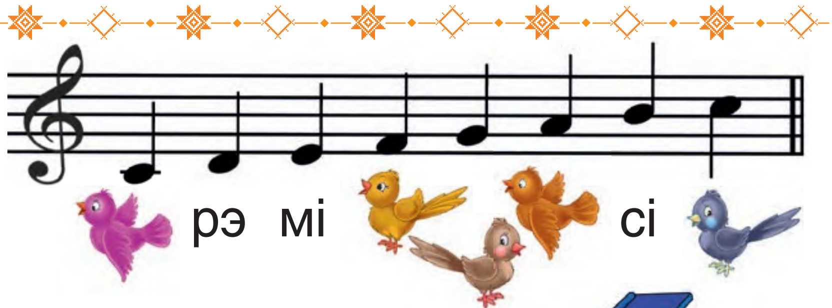
Правообладатель Академия образования

Ч ч

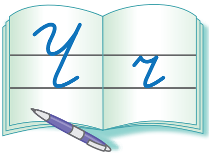

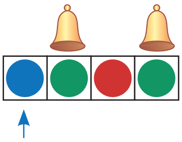

ч

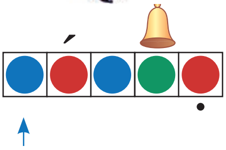

ч

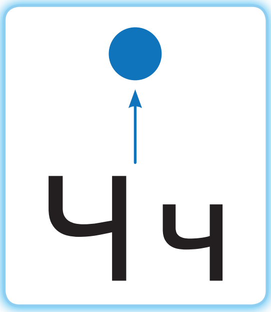

ча ча

чо чо

чэ чэ

чу чу

чы чы

та	то	ту	ты	тэ
ча	чо	чу	чы	чэ

с л м а і ы у ў г п т о э р ч

сыч чо́мга чаро́т пчала́

час	сыч	чо́мга	учо́ра	пчала́
ча́сам	сычы́	чаро́т	чу́чала	пчо́лы

У густы́м
сычы́ і со́□.
Сыч малы́. А са□?

Тут чаро́т. Там чо́мгі. Мы лічы́лі чо́мгі. Палічы́ і ты! Тры? Чаты́ры? Чаты́ры!

Правообладатель Академия образования

чыта́ч чы́ста ча́ста ча-со́-піс
чыта́ў чы́сты ча́сты ча-со́-пі-сы

Чым? чуў чыта́ў
Чаму́? чу́ла чыта́ла
Чаго́? чу́лі чыта́лі

лічу́
лічы́ў
лічы́ла
лічы́лі

маўчу́
маўча́ў
маўча́ла
маўча́лі

Мар-га-ры́-та піса́ла лі́тару **Ч**.
Чым піса́ла Ры́та? У чым піса́ла Ры́та?

Мы чыта́лі.
А тым ча́сам Часла́ў
лічы́ў .
— Часла́ў, паўтары́!
Часла́ў маўча́ў.
Чаму́ маўча́ў Часла́ў?

с л м а і ы у ў г п т о э р ч

Чытачы́

Мы ў .

Тут чаты́ры чытачы́: Тама́ра, Арту́р, Часла́ў і малы́ Тара́с.

Учо́ра мы чыта́лі і часо́пісы пра . Тама́ра пра-чы-та́-ла пра ма́лпу. Часла́ў пра-чы-та́ў пра ты́гра. Арту́р прачыта́ў пра пчол. А малы́ Тара́с прачыта́ў часо́піс «То́па».

Мы — чытачы́!

Правообладатель Академия образования

Н н

Нн

Нн

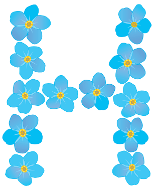

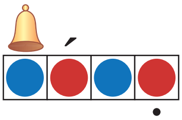

н

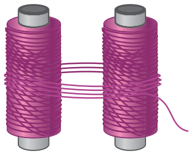

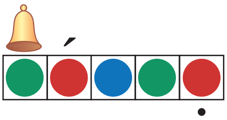

н

Нн

н → а на

н → о но

н → ы ны

н → у ну

н → э нэ

н → і ні

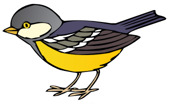

пара + сон = ?

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

ліў	гром	тры	малі́ны
палі́ў	гры-мо́-ты	унутры́	лімо́ны
пра-ліў-ны́	гры́м-нуў	там	анана́с
праліўны́	гры́мнуў	ра́птам	грана́т

паліто́ ма́мы — ма́міна паліто́

парасо́н ма́мы — ма́мін парасо́н

ма́мы — ма́міны

Гры́мнуў гром. Ра́птам палі́ў .

А ў нас па-ра-со́-ны!

Ма́мін парасо́н сіні.

Та́таў парасо́н чо́рны.

А парасо́н І́ны?

У нас анана́с, малі́ны і лімо́ны.

Лімо́н малы́, а анана́с _____ .

Лімо́ны _____ , а малі́ны _____ .

На ма́ла малі́н, а на мно́га.

Правообладатель Академия образования

Лі́на	Мара́т	І́на	Іры́на
Алі́на	Міро́н	Ні́на	Ары́на
Галі́на	Рама́н	На́та	Мары́на
Палі́на	Анто́н	Га́нна	Міла́на

Тут Га́нна і Алі́на.
У Га́нны анана́с.
— На, Алі́на,
анана́с.

— На, Га́нна,
парасо́н.
У Га́нны і Алі́ны
парасо́н.

У І́ны ма́лпа.
У Ні́ны по́ні.
Су́мна!

— На, Ні́на, ма́лпу.
— На, І́на, по́ні.
Усі́м ста́ла … .

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

Сыны́

У ма́мы Галі́ны сыны́ Мара́т і Міро́н.

Мара́т малы́, а Міро́н ______.

Міро́н уста́ў ра́на, а Мара́т — ______.

— На, Мара́т, мы́ла!
На, Мара́т, па́сту!

Мара́т мыў і .

У Міро́на пла-сты-лі́н.
— На, Мара́т, пластылі́н.
— Ура́, пластылі́н!

Гэ́та насаро́г Міро́на.
А гэ́та слон Мара́та.
У Міро́на і Мара́та мір.

Правообладатель Академия образования

К к

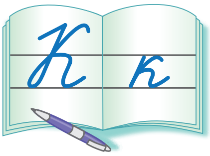

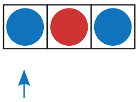

к

кі ку ко ка

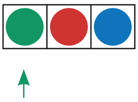

к

!! Гэ́та так?

Ку-ку!	Ко-ко-ко!	Кар-кар!
Ку-ку!	Ко-ко-ко!	Кар-кар!

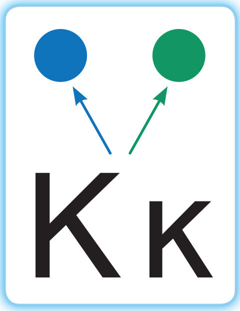

?!

карп
Карп

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

ка́са	каса́	ра́ма	раса́	кіно́
ка́сы	ко́сы	кра́ма	краса́	тэа́тр

Гэ́та ка́сы

Гэ́та кра́ма.
Тут ка́са і чэк.
Кі́ра — касі́р.
Мы чака́лі чэк.
— Калі́ ла́ска, чэк!

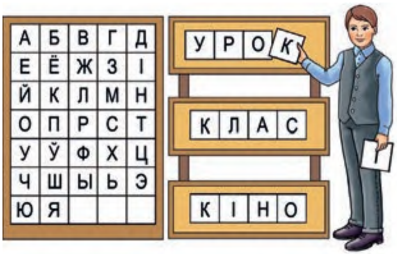

Гэ́та клас.
Тут ка́са лі́тар.
У Кі́ма лі́тары.
— Калі́ ла́ска,
лі́тару **К** і лі́тару **І**.

Гэ́та ко́сы

У Ні́кі ко́сы,
а ў Лі́кі каса́.
Каса́ — Лі́кіна краса́.

Гэ́та рака́.
Тут каса́.
Там ка́чкі і чо́мгі.

К

Правообладатель Академия образования

клас	ко́ні	мір	старт
уро́к	ко́нік	мі́рна	ска́-ча
уро́кі	кні́га	смі́рна	стра-ко́-ча

Уро́кі

Гэ́та клас. У нас уро́кі.

Ка́са лі́тар, кні́га. Мы чыта́лі: ма-ма, та-та. Гэ́та ўрок … .

У нас пропі́сі. Мы а-ку-ра́-тна піса́лі лі́тары. Гэ́та ўрок … .

5 мі́нус 2 ро́ўна тры. Чаты́ры — гэ́та тры і ... . Гэ́та ўрок … .

Ко́нік страко́ча. По́ні ска́ча. По́ні — гэ́та ко́ні. Гэ́та ўрок … .

Смі́рна! На старт! Гэ́та ўрок … .

Ало́ўкі, пар-трэ́т. Гэ́та ўрок … .

Лісты́, пластылі́н. Гэ́та ўрок … .

Но́ты. Рытм. Гэ́та ўрок … .

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

Ра́нкам Рыго́рка клі́каў Кіры́ла на го́рку.

Камі́кулы

У нас кані́кулы. Мы гу́ртам на го́рку!

У Кары́ны, Кіры́ла, Рыго́ркі і Акса́ны са́нкі. Кіры́л ката́ў Кары́ну. Рыго́р ката́ў Акса́ну. По́тым…

Мы — мастакі́!

У Мікі́ты партрэ́т Міла́ны.
У Міла́ны партрэ́т Мікі́ты.

Правообладатель Академия образования

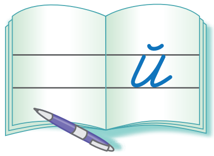

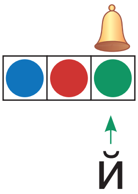

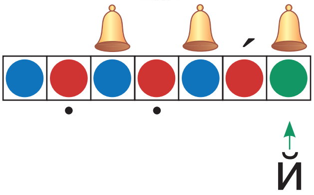

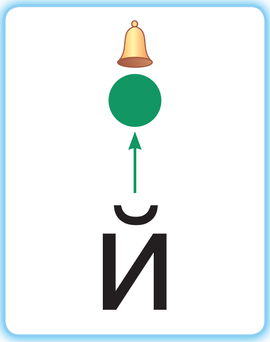

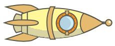

гай
чай
май
мый
рый
чый
мой
той
рой
кій

Ой-ой-ой!
Ай-ай-ай!

Гэ́та мой край.

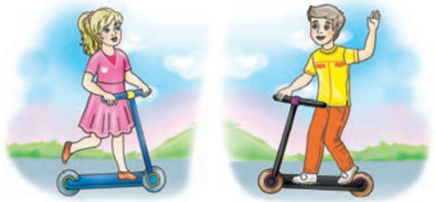

Гэ́ты са-ма-ка́т сі́ні, а той — чо́рны.

— Кіры́л, тры-ма́й мой самака́т!

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

ма́йка → ла́йка → ча́йка → га́йка → са́йка →

чыта́й	чака́й	ігра́й	трыма́й
рату́й	пачака́й	пайгра́й	патрыма́й

Мой Рой

Мы ў га́і. Са мной Рой. Рой — ла́йка. Ра́птам крык:

— Ой-ой-ой! Пчо́лы! Там пчалі́ны рой!

— Рой, рату́й мало́га!

— Ма-лай-чы́-на, Рой! Ла́пу! Трыма́й па-ча-сту́-нак!

К Й

Правообладатель Академия образования

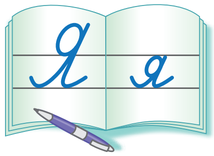

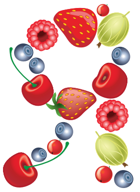

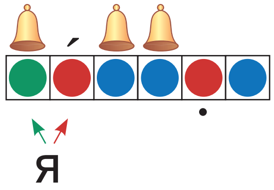

я — на
я — но
я — ны

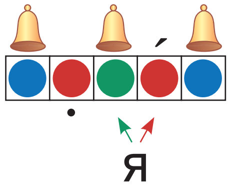

я́кар

яно́т

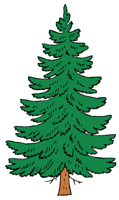
ялі́на

ма + = мая́к

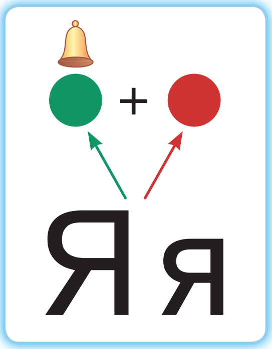

Я — чаму́чка!

Чаму́ мая́к? Які́ як?
Як? Які́? Яка́я? Які́я?

Ян	Я́на	Ра́я	Яго́р
Я́нка	Яні́на	Ма́я	Яго́раўна

Гурто́к

У нас кла́сны гурто́к «Чаро́ўныя ма́скі». Мы — малы́я арты́сты.

— Я — Яго́рка!

— Я — Я́нка!

— Я — Я́на, а яна́ — Ра́я.

Кіраўні́к гуртка́ — Лі́лія Яго́раўна.

У нас па-ста-но́ў-ка. У Я́ны ма́ска ма́лпы. У Я́нкі ма́ска сло́ніка. У Ра́і ма́ска папуга́я. Ма́ска Яго́ркі — яно́т.

Які́я я́ркія ро́лі!

У каго́ які́я ро́лі?
Ма́ска Я́нкі — яно́т?
Ма́ска ма́лпы ў Ра́і?
У каго́ ма́ска папуга́я?

К Й Я

Правообладатель Академия образования

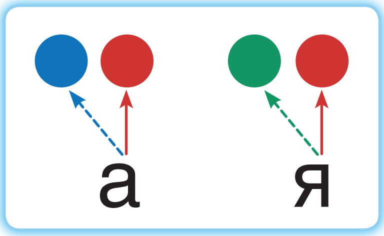

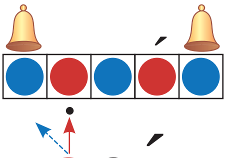

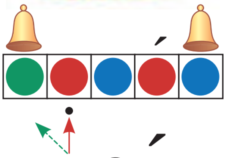

ласу́н лясу́н

ла	ля
ма	мя
са	ся
па	пя
на	ня

ма́ла
мя́ла

ла́сы
лясы́

са́ла
сяло́

ма́ма
маму́ля
маму́ся

та́та
тату́ля
тату́ся

ня́ня
Ля́ля
Лі́ля

Я́на Я́ня

А́ся А́ля

Га́ля Та́ня

О́ля По́ля

То́ля Ко́ля

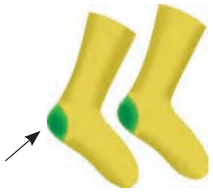

пя́ткі, пя́ты

кату́
па пяту́

наступа́лі
на пя́ткі

Кату́ па пяту́ — малы́ ро́стам.
Гном кату́ па пяту́.

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

імя́	сястра́	ласяня́	парася́	ягня́
няма́	тапо́ля	лісяня́	гусяня́	сланяня́

У лісы́ лісяня́.
У ласяя́ ласяня́.
У слана́ сланяня́.

У каго́ гусяня́?
У каго́ парася́?
А ў каго́ ягня́?

Прачыта́й і паўтары́!

О́ля — сястра́ По́лі. По́ля — сястра́ О́лі.

Каля́ тапо́лі ла́ўка. Там ма́ма. У ма́мы ка-ля́-ска. Там мала́я О́ля.

Сястра́ О́лі — По́ля.
У По́лі ска-ка́л-ка. По́ля ска́ча.
О́ля спа́ла, а тут уста́ла.

О́ля пла́ча:
— Уа-уа, уа-уа!
По́ля кача́ла каля́ску:
— Спі, спі, О́ля! Спі, спі, ся-стры́-чка!

К Й Я

Правообладатель Академия образования

Ю ю

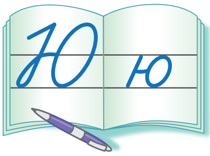

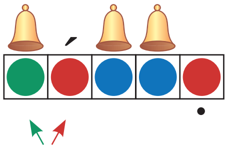

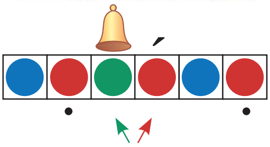

уо́н

юро́к

ю́ка

юна́к

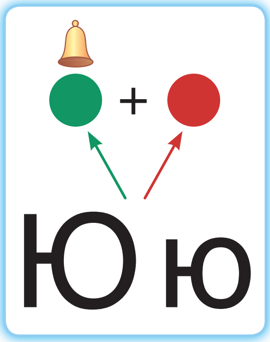

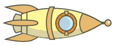 Прачыта́й і паўтары́!

Уо́н ю́ркі ў раку́ ю́ркнуў.

Ю́ркі юро́к па го́ллі скок-паско́к.

У Ю́лі ю́ка, у Кі́ры кро́кус.

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

ю́ны	ю́нга	ют	Ю́ра
юна́к	ю́ркі	каю́та	Ю́рый

Ю́нга

Ю́рый — ю́нга. Ю́нга — са́мы ю́ны мара́к. Каю́та — пако́й ю́нгі. Тут чы́ста. Юна́к сам мыў каю́ту.

У Ю́рыя папуга́й Піня.
У Пі́ні паі́лка і корм.
Чу́тны крык папуга́я:
— Пі́ня — матр-р-р-о́с! У Пі́ні я́кар-р-р!

Капіта́н па-клі́-каў ю́нгу на ют.
Ю́нга прыня́ў пост.

Капіта́н:
— Пра́ма! Трыма́й курс на мая́к!
Ю́рый ло́ўкі і спры́-тны.

Ю́нга — ма-лай-чы́-на!

К Й Я Ю

Правообладатель Академия образования

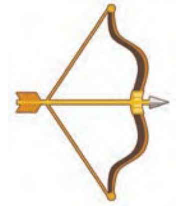
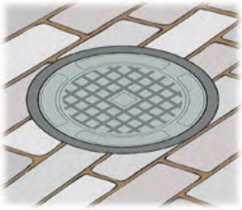
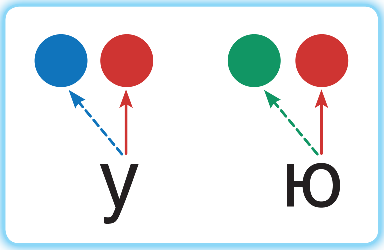

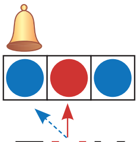
лук

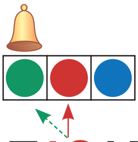
люк

лу	лю
му	мю
су	сю
гу	гю
пу	пю
ну	ню
ку	кю

Гэ́та лук. Стоп! Тут люк!

мус — пурга́ — гуса́к
мю́слі — пюрэ́ — гюйс

лю́ты — лю́-стра — Лю́ся
салю́т — лю-стэ́р-ка — Ню́ра

Гэ́та лю́стра.

І гэ́та лю́стра.

А гэ́та люстэ́рка.

У пако́і Лю́сі лю́стра на сто́лі. Каля́ акна́ стол. Там люстэ́рка.

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

ю́ны	Ю́ля	юрк	клік
юнна́т	Ю́лія	ю́ркнуў	усклі́к
юнна́ты	Ю́лія́на	ю́ркнулі	усклі́кнуў

У га́і

Та́та, Ю́ра і Ю́ля гуля́лі ў га́і.

Ю́ра гука́ў Ю́лю, а Ю́ля гука́ла Ю́ру.

Ра́птам та́та паклі́каў Ю́лю і Ю́ру:

— Ю́ра! Ю́ля! У го́ллі асі́ны юркі́!

— Яны́ такі́я малы́я? — спыта́ў Ю́ра.

— Так, — кіўну́ў та́та.

— Які́я яны́ мі́лыя! — усклі́кнула Ю́ля.

Юркі́ ю́ркнулі ў .

Юнна́ты

Ю́ра і Ю́ля ста́лі юн-на́-та-мі.

Ю́ра пакармі́ў уюно́ў.

Ю́ля паліла́ ю́ку.

К Й Я Ю

Правообладатель Академия образования

Ее

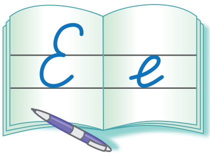

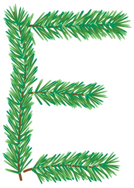

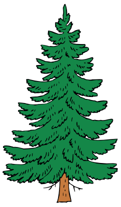

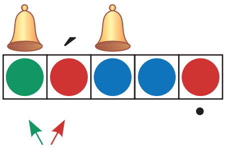

е

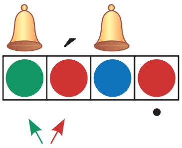

е

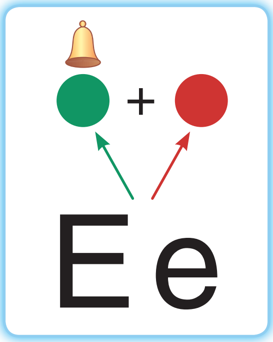

Я ем
мю́слі.

Яго́р еў
мус.

Лю́ся е́ла
пюрэ́.

Ю́ля е́ла
суп.

Малы́я е́лі сала́ту і мя́са.
Сма́чна!

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

е́м е́ў е́ла е́лі
пае́м пае́ў пае́ла пае́лі

У сасны́ і е́лкі ко́лкія галі́нкі. Іго́лкі ў е́лкі каро́ткія. Які́я яны́ ў сасны́?

У сасны́ малы́я.

Які́я яны́ ў е́лкі?

Лясны́я ласу́нкі

Каля́ е́лак мно́га ма-сля-ко́ў. На суку́ е́лкі — . Яна́ трыма́е малы́ масля́к. Гэ́та яе́ ласу́нак.

Тут і ласі́. Яны́ такса́ма на-тра́-пі-лі на ро́ссып масляко́ў.

Стары́ масля́к — ласу́нак слімака́. Сма-ка-та́!

Чый ласу́нак стары́ масля́к?
У каго́ малы́ масля́к?

к й я ю е

Правообладатель Академия образования

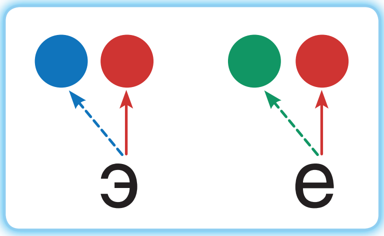

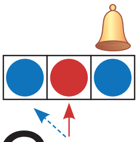

Сэм

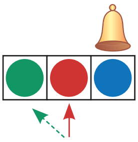

сем

сэ	се
лэ	ле
мэ	ме
гэ	ге
пэ	пе
нэ	не
кэ	ке

гэ́ты
ге́тры

сэ́нс
сеа́нс

пэ́ўны
пе́ўні

со́нейка
со́нечны

карэ́та
раке́та

крэ́кер
ке́глі

Ге́на
Ле́ра

сеў
се́ла

се́лі
перасе́лі

арэ́лі
карусе́лі

У па́рку

Ле́ра і Ге́на ка-та́-лі-ся на карусе́лі. Ле́ра се́ла на каня́, а Ге́на — на слана́. По́тым Ге́на сеў у раке́ту, а Ле́ра — у карэ́ту. Пасля́ гэ́тага Ле́ра і Ге́на пе-ра-се́-лі на арэ́лі.

Яны́ ката́ліся і смя-я́-лі-ся.

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

Плане́ты Со́нечнай сістэ́мы

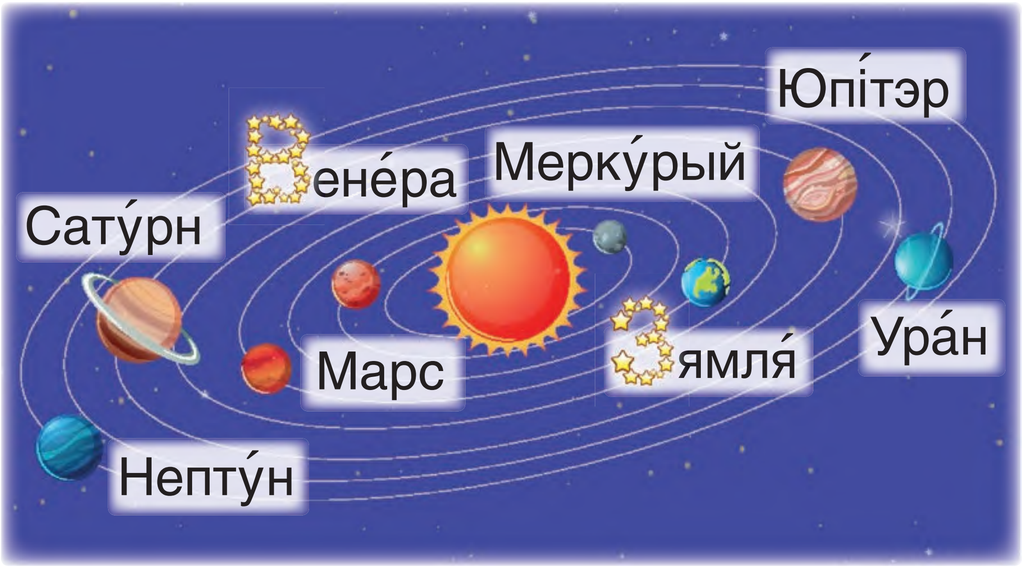

Сны Пе́трыка

Ко́смас — гэ́та ма́ра Пе́трыка. У яго́ мно́га кніг пра ко́смас. І сны такса́ма пра ко́смас. У сне Пе́трык — ка-сма-на́ўт. Яго́ раке́та пра-ля-та́-е ўсю Гала́ктыку. Пятро́ лята́е на плане́ты Мер-ку́-рый, Марс, Юпі́тэр, Сату́рн, Ура́н і Непту́н.

раке́та
каме́та
плане́та

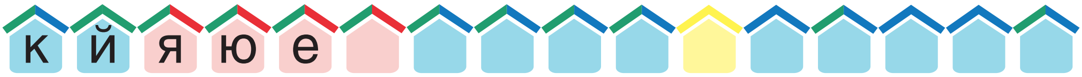

Правообладатель Академия образования

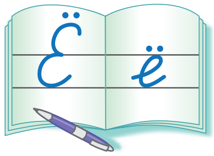

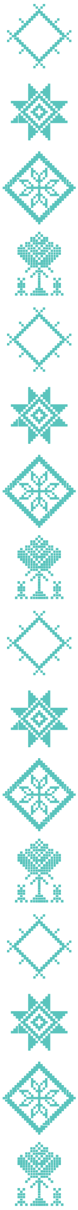

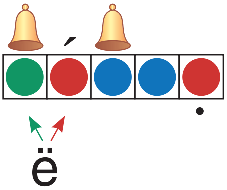

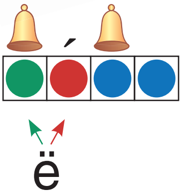

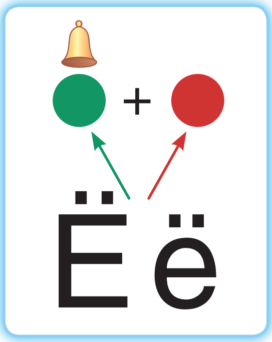

ён ёга ёгурт

ён	мой
яна́	мая́
яно́	маё
яны́	мае́

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

Як ра́на ўста́ла со́-ней-ка!

Ты маё со́нейка!

Ма́ма люля́ла мало́га сы́на і пе́ла яму́: «Лю́-лі, лю́-лі! Спі, маё со́нейка!»

Ге́на тэм-пе-ра-ту́-рыў і пла́каў. Як су́мна!

Ма́ма пасла́ла та́ту ў аптэ́ку па ле́кі, а Але́нку — у кра́му.

Тату́ля купі́ў ле́кі, а Але́нка — ёгурт.

Ге́ну напаі́лі сі-ро́-пам. Ён су-па-ко́-іў-ся.

По́тым ма́ма і Але́нка пяклі́ по́нчыкі. Усе́ е́лі по́нчыкі і пі́лі чай. А малы́ Ге́на еў ёгурт і піў морс. Як прые́мна!

Чаму́ Ге́на пла́каў?
Чым яму́ памо́г та́та?
Як памага́ла Але́нка?

к й я ю е ё

Правообладатель Академия образования

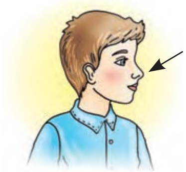

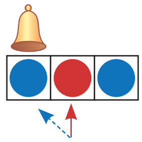

нос

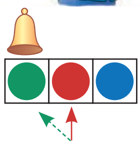

нёс

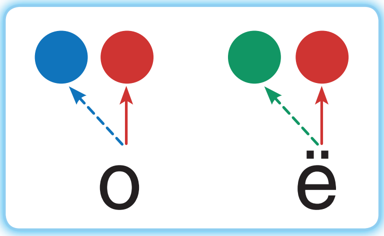

ло	лё
мо	мё
со	сё
го	гё
по	пё
но	нё
ко	кё

лён
клён
клёнік

мёў
сумёт
сумёты

палёт
самалёт
лётчык

анёл
імёны
сёмы

сёння
сёлета
сёлетні

плёс
плёск
усплёск

Парк гісто́рыі Сула́

Сёння ў нас пра-гу́л-ка ў маёнтку Сула́. Тут парк, рэ́чка Сула́, пако́і, ста́йня і ган-ча́р-ная май-стэ́р-ня.

Гэ́та ста́йня.
У ста́йні ко́ні.

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

Пётр пёк куры́ны акуля́ры
Лёня пе́кар ку́рнік акулі́ст

Пётр — пе́кар.
Пірагі́ ў Пятра́ — смаката́!
Учо́ра ён пёк ку́рнік.
А сёння Пётр пячэ́ сма́чныя кулічы́.

Лёля — ура́ч-акулі́ст.
У яе́ на прыёме Лёня.
— На, Лёня, акуля́ры!

Аляксе́й — піло́т. Сёння ў палёт. Яго́ лёгкі самалёт на лётным по́лі. Аляксе́й сеў у самалёт. Старт!

Пятля́.

Го́рка.

Піке́.

Аляксе́й — лётчык-ас!

к й я ю е ё

Правообладатель Академия образования

З з

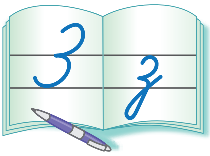

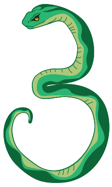

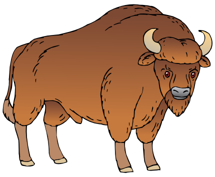

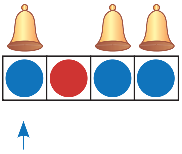

з

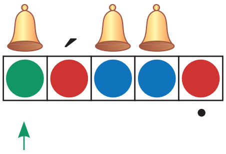

з

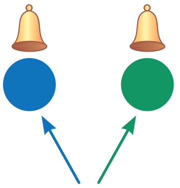

З з

за 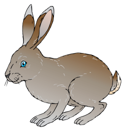

зу

зо

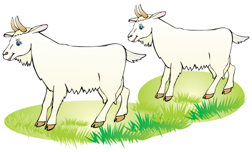 зы

зя - зю

зя

зе

зі

зё

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

ко́зы	узо́р	зямля́	зязю́ля
каза́	узо́ры	змяя́	залаты́
казёл	узо́рны	зме́й	зялёны

магазі́н — кра́ма — кнігі́рня

?

Та́та купі́ў Зі́не ў кніга́рні кні́гу. У ёй мно́га малю́нкаў і ка́зак. Зі́на прачыта́ла ўсе ка́зкі. По́тым яна́ сама́ скла́ла ка́зку і намалява́ла яе геро́яў.

Каго́ намалява́ла Зі́на?

Знатакі́ ка́зак

На ўро́ку мы ўспа-мі-на́-лі ка́зкі. Наза́р расказа́ў ка́зку «Каза́-маню́ка». Яна́ пра казу́. Зо́я расказа́ла ка́зку «Не сі́лай, а ро́зумам». Гэ́та ка́зка пра селяні́на і .

Але́нка расказа́ла ка́зку «Кот Максі́м». Гало́ўны геро́й гэ́тай ка́зкі — кот. Заты́м Лёня расказа́ў ка́зку «Казёл і ».

Пра каго́ гэ́та ка́зка?

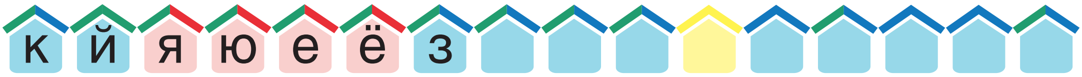

Правообладатель Академия образования

за	зо	зы	зэ	зу	зі	зя	зю	зе	зё
са	со	сы	сэ	су	сі	ся	сю	се	сё

калaсы́ — ко́лас
галасы́ — го́лас

маразы́ — маро́з
палазы́ — по́лаз

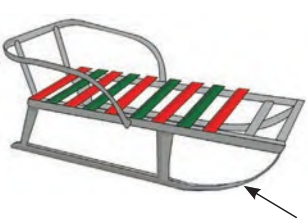

Гэ́та са́нны по́лаз.
Ён з мета́лу.

Гэ́та змяя́ по́лаз.
У яе́ на спі́не ўзо́ры.

У заапа́рку

Сёння Казімі́р і Лі́за тра́пілі з ма́май і та́там у заапа́рк. Казімі́р назіра́ў за казу́лямі. Лі́за кармі́ла тра́ўкай казляня́т, казу́ і казла́. Малы́я казляня́ты скака́лі каля́ казы́.

Ма́ма і та́та паказа́лі Казімі́ру і Лі́зе грызуно́ў.討

Зат́ым усе́ назіра́лі за зме́ямі ў тэ-ра́-ры-у-ме.

По́тым Казімі́р і Лі́за ра́зам ката́ліся на по́ні па заапа́рку.

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

Заапа́рк

але́ні

асёл

яно́т

ягуа́р

леў

каа́ла

казу́ля

кенгуру́

ло́ры

лему́р

мака́ка

гары́ла

ча́пля

пеліка́н

каза́рка

амазо́н

Пыта́нні. У каго́ капыты́?
У каго́ ро́гі? У каго́ клыкі́?
У каго́ су́мка? У каго́ кры́лы?
У каго́ ла́пы з пе-ра-по́н-ка-мі?

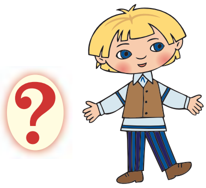

к й я ю е ё з

Правообладатель Академия образования

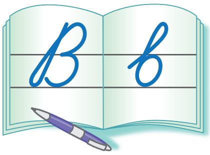

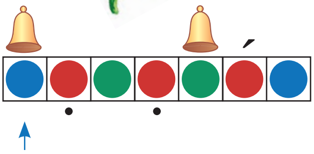

в

ва ва́за

во воўк

ву ву́чні

вы вы́мпел

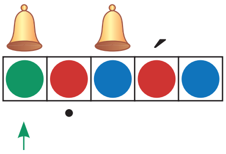

в

ві вілы

ве ве́ер

вя вясёлка

вё вёска

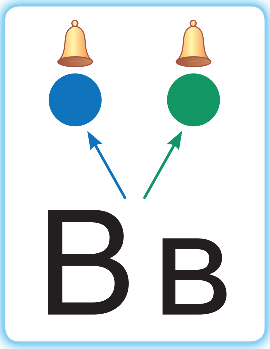

Назаві́ сем ко́лераў вясёлкі.

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

Віта́лій | Вале́рый | Ві́ктар | Васі́лій
Віталі́на | Вале́рыя | Вікто́рыя | Васілі́на

Выста́ва малю́нкаў

У нас лісты́, ало́ўкі і 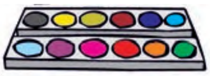 .
Мы ма-ля-ва́-лі,
ма-ля-ва́-лі
і на-ма-ля-ва́-лі!

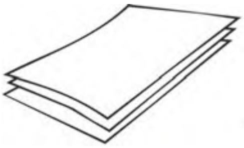

Іва́н намалява́ў а-ква́-ры-ум.
Васі́лій намалява́ў вёску і во́зера.
Варва́ра намалява́ла ва́зу і звано́чкі.
Вікто́рыя намалява́ла со́нейка і вясёлку.
Гэ́та выста́ва малю́нкаў.

!! Чые́ гэ́та малю́нкі?

Гэ́та малю́нак Ва́ры? Гэ́та малю́нак Ві́кі?

Гэ́та малю́нак Ва́ні? Гэ́та малю́нак Ва́сі?

к й я ю е ё з в

Правообладатель Академия образования

экску́рсія	запуска́лі	вы́-пра-ві-лі-ся
экспана́ты	запланава́лі	па-зна-ё-мі-лі-ся

У Мі́нску

Ра́нкам ма́ма, та́та, Варва́ра і Віта́лій вы́правіліся ў Мі́нск. Яны́ запланава́лі экску́рсію ў музе́й гісто́рыі вайны́.

У музе́і ма́ма, та́та, Варва́ра і Віта́лій пазнаёміліся з ро́знымі экспана́тамі. По́тым усе ра́зам гуля́лі па па́рку Перамо́гі. Та́та і сын запуска́лі па-ве́-тра-на-га змея́.

Пасля́ экску́рсіі ў Мі́нск засталі́ся прые́мныя ўспамі́ны.

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

По́мнікі геро́ям

У нас мно́га по́мнікаў во́інам, які́я загі́нулі ў вайну́. У свя́ты тут мно́га кве́так і вянко́ў, гром салю́таў. Сла́ва во́інам! Мы па́мятаем геро́яў!

Ма-ну-ме́нт Перамо́гі ў Мі́нску

Курга́н Сла́вы каля́ Мі́нска

Які́я по́мнікі во́інам-геро́ям у тваі́м кра́і?

Ве́рачка і ма́ма каля́ Ве́чнага агню́.

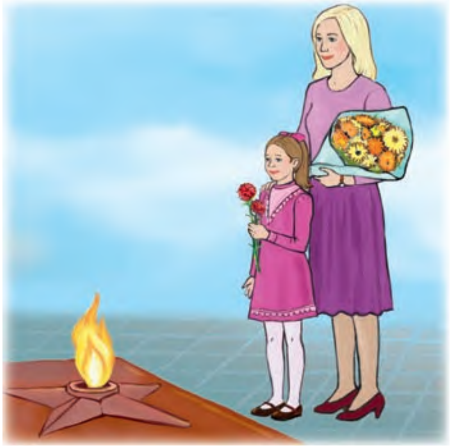

к й я ю е ё з в

Правообладатель Академия образования

Бб

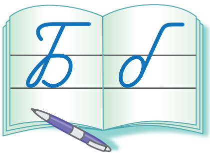

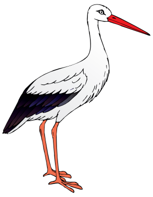

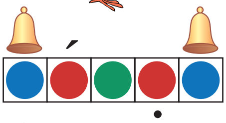

б

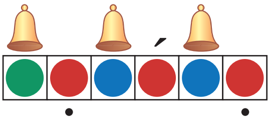

б

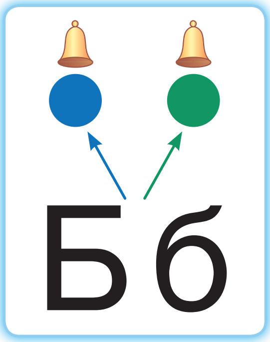

Ба Бу Бо Бэ Бы

ба бу бо бэ бы

Бом

бэз

буква́р

Бя Бю Бё Бе Бі

бя бю бё бе бі

Бім

безэ́

бяля́к

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

ся́бар
сябры́
сябро́ўка

белару́с
белару́сы
белару́ска

блакі́т
блакі́тны
блакі́тныя

Мы — белару́сы

— Я — белару́с.

— А я — белару́ска.

Мы лю́бім свой край.

Тут вялі́кія блакі́тныя рэ́кі і азёры, бяскра́йнія палі́ і лугі́, зялёныя лясы́.

Сі́мвалы Белару́сі — васілёк, бу́сел і зубр.

Мы ганары́мся Белару́ссю.

Белару́скі арна́мент

Гэ́та белару́скі ручні́к. На ім ар-на́-мент.

Ко́леры ручні́ка́ — бе́лы, сі́ні, чо́рны, чырво́ны.

Гэ́ты малю́нак белару́скага арна́менту — сі́мвал ма́мы.

Вы ўба́чылі сі́мвал ма́мы ў буквары́?

Правообладатель Академия образования

ба	бо	бы	бэ	бу	бі	бя	бю	бе	бё
па	по	пы	пэ	пу	пі	пя	пю	пе	пё

супы́ — суп
зу́бы — зуб
грыбы́ — грыб

рэ́па — рэ́пка
ры́ба — ры́бка
ба́ба — ба́бка

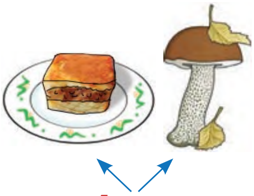

ба́бка

Любі́мыя ўну́кі

У бабу́лі Ве́ры чаты́ры ўну́кі: Бары́с, Ві́ктар, І́гар і Іва́н. Усе́ — любі́мыя!

Ра́нкам уну́кі памага́лі бабу́лі. Ві́ктар паліва́ў я́блыні. І́гар кармі́ў каро́ву. Бары́с і Іва́н май-стра-ва́-лі ла́ўку.

Стамі́ліся ўну́кі. А ў бабу́лі бліны́ гато́вы. Усе́ се́лі за стол.

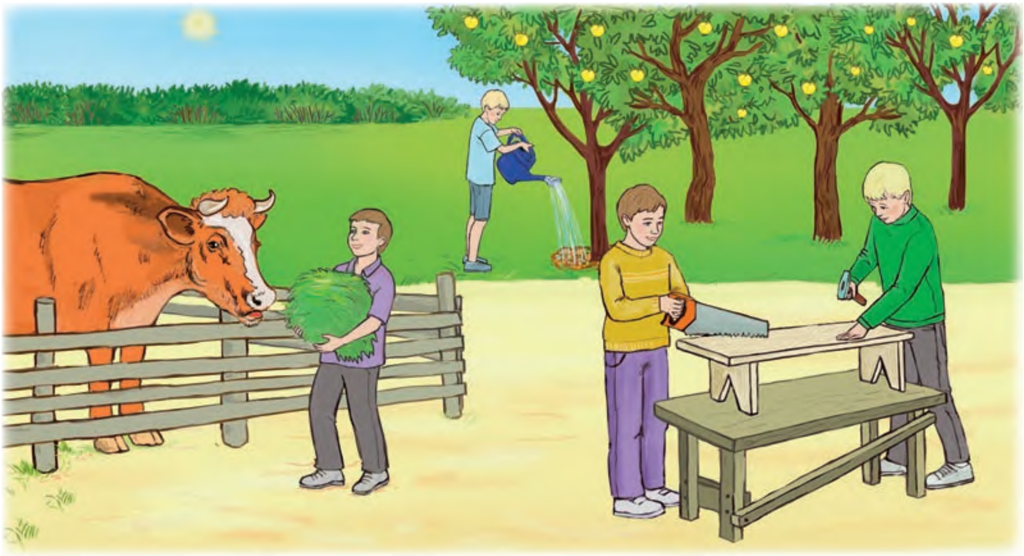

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

— Каму́ бліны́ са смя-та́-най?
— Каму́ бліны́ з ва-рэ́-ннем?
— Каму́ бліны́ з мя́сам?
— Каму́ бліны́ з тва-ра-го́м?
— Нам, нам, калі́ ла́ска!
Бабу́лі прые́мна, і ўну́кам прые́мна.

Іва́н еў бліны́ са смята́най. Бары́с еў бліны́ з варэ́ннем. Ві́ктар еў бліны́ з мя́сам. І́гар еў бліны́ з твараго́м. А бабу́ля е́ла бліны́ з ма́слам. Усі́м сма́чна!

Уну́кі ў бабу́лі Ве́ры кла-па-тлі́-вы-я і ве́-тлі-вы-я.

А вы клапатлі́выя?
А вы ве́тлівыя?

к й я ю е ё з в б

Правообладатель Академия образования

Ц ц

Цц

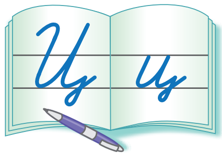

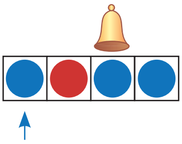

ц

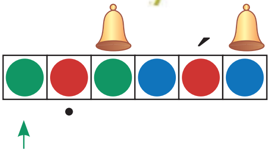

ц

Цц

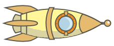

ца
цу
цы
цо
цэ

ца́цкі

цуке́ркі

цэ́гла

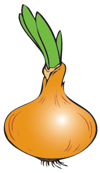
цыбу́ля

яйцо́

танцо́р

Гэ́та сі́мвал со́нца.

Гэ́та сі́мвал вясны́.

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

ме́сяц	суні́цы	пі́ца	ву́-лі-ца
та́нец	чарні́цы	сэ́рца	ра́-ні-ца
ра́нец	клубні́цы	ме́сца	ву-ча-ні́-ца
кане́ц	брусні́цы	пра́ца	на-ста́ў-ні-ца

?

Ма́ма і Святла́нка ў цы́рку. Яны́ занялі́ свае́ ме́сцы.

На арэ́не па-яў-ля́-е-цца клоўн. Усім ве́села!

Клоўн зніка́е за кулі́самі цы́рка.

Паяўля́юцца па-ве́-тра-ны-я гімна́сты. Яны́ ўзніма́юцца на трапе́цыі высо́ка ўго́ру. Віртуо́зны ну́мар! Бра́ва!

По́тым з-за кулі́с паяўля́юцца ма́лпы з самака́тамі. Яны́ ло́ўка ката́юцца па арэ́не цы́рка. Малайчы́ны!

У канцы́ пра-гра́-мы зноў выбяга́е клоўн. Ён прапану́е ўсім цуке́ркі. Сма́чна!

к й я ю е ё з в б ц

Правообладатель Академия образования

та то тэ ту ты
ця цё це цю ці

кот — ко́цік мост — мо́сцік
рот — ро́цік куст — ку́сцік

цір Ці́ма цёмны го́сці
цялё Ві́ця ціка́вы гасці́ная
цёця Ка́ця цвісці́ гасці́нец
цётка Пе́ця зацвісці́ гасці́нцы

гасці́нец

Цётка прыве́зла сма́чны гасці́нец.

Аба́пал гасці́нца раслі́ тапо́лі і клёны.

Го́сці

У Ві́ці і Пе́ці го́сці.

Гэ́та цётка Ка́ця, сястра́ ма́мы, і яе́ сыно́к Ці́ма.

— Прывіта́нне!

— Віта́ем вас!

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

Ві́ця, Пе́ця і Ці́ма гуля́лі з ца́цкамі ў сваі́м пако́і. Ма́ма і цётка Ка́ця размаўля́лі ў гасці́най.

По́тым усе́ вы́-пра-ві-лі-ся на прагу́лку ў парк. Віця, Пе́ця і Ці́ма за-пу-ска́-лі самалёцік. Ціка́ва.

Пасля́ прагу́лкі ўсе пілі́ чай з пасціло́й і цу-ке́р-ка-мі.

На развіта́нне цётка Ка́ця сказа́ла:

— Быва́йце, лю́быя!

— Чака́ем вас! — вы́гукнуў Ці́ма.

— Быва́йце!

Як вы сустрака́еце гасце́й? Як вы віта́еце гасце́й пры сустрэ́чы? Які́я сло́вы вы гаво́рыце на развіта́нне?

к й я ю е ё з в б ц

Правообладатель Академия образования

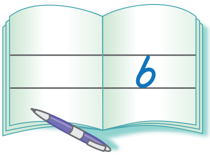

лось

конь

Ь

Прачыта́й. Працягні́ па ўзо́ры.

каты́ — кот   гу́сі — …
самы́ — сом   ры́сі — …

Яко́е ме́йсце?

я ю ё е і

?

л	н	с	з	ц
ль	нь	сь	зь	ць

Пара́ўнай!

кон	рыс	ву́гал	стол
конь	рысь	ву́галь	столь

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

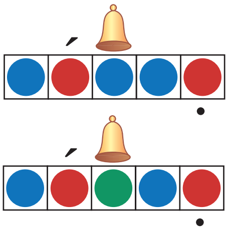

по́лка

по́лька

гу́кі ≠ лі́тары

Чаму́?

во́сень	лі́пень	га́лка	ля́лька
во́сеньскі	лі́пеньскі	га́лька	лю́лька

кі́лька — то́лькі — ба́цька — пе́сенька

канькі́ — сто́лькі — бацькі́ — пе́сенькі

Альбі́на і Кузьма́

У ма-ле́нь-кай Аль-бі́-ны ёсць вялі́кі кот Кузьма́. Мала́я кла-по́-ці-цца пра яго́. Ра́ніцай Альбі́на наліва́е кату́ малака́ ў мі́ску і заве́ яго́:

— Кузьма́, кіс-кіс-кіс!

Кузьма́ есць і му́ркае:

— Мур-р-р! Мур-р-р!

Уве́чары Альбі́на гуля́е з като́м, а по́тым ко́рміць яго́ кі́лькай. Кузьма́ есць і зноў заця́гвае:

— Мур-р-р! Мур-р-р!

Ён спява́е сваю́ пе́сеньку Альбі́не.

к й я ю е ё з в б ц ь

Правообладатель Академия образования

Яка́я лі́тара закры́та малю́нкамі?

палю́ — паль 　　　салю́ — саль

Параўна́й!

Я **палю́** кве́ткі.　　　Я **салю́** бу́льбу.

Я **палью́** кве́ткі.　　　Я **салью́** .

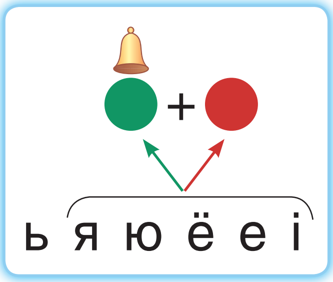

ья
ью
ьё
ье
ьі

Улья́на
пралью́
паві́льён
атэлье́

Ле́ра
Вале́ра
валье́ра

Каля́ валье́ры
Вале́ра і Ле́ра.

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

Ю́ныя танцо́ры

Улья́на і Я́нка — сябры́. Яны́ танцо́ры. Праз ме́сяц вы-сту-пле́-нне. Пасля́ ўро́каў Улья́на і Я́нка ра́зам рэ-пе-ці́-ру-юць свой ба́льны та́нец.

Ма́ма Улья́ны май-стру́-е касцю́м сваі́мі рука́мі. У́ля апране́ ба́льную суке́нку. У валасы́ яна́ ўпляце́ я́ркую кве́тку. У Я́нкі ёсць бе́лая саро́чка, по́яс і ба́бачка. Касцю́м з ка-мі-зэ́ль-кай яму́ заказа́лі ў атэлье́.

У за́ле лье́цца му́зыка. Ляця́ць у ва́льсе Улья́нка і Я́нка. Як прые́мна назіра́ць за ю́нымі танцо́рамі!

Які́ та́нец рэпеці́равалі Я́нка і Улья́на?

Ці быва́е ло́таць чырво́най? Чаму́ так атрыма́лася?

ло́таць

к й я ю е ё з в б ц ь

Правообладатель Академия образования

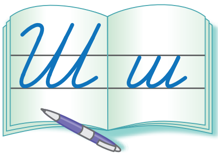

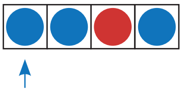

ш

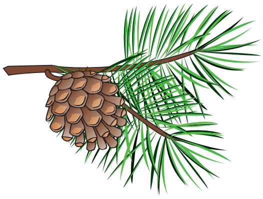

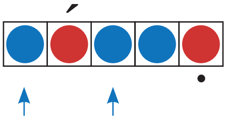

ш ш

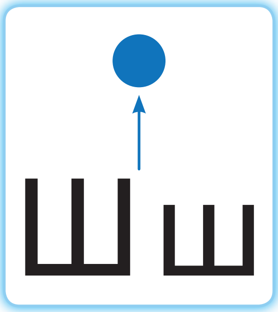

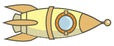

ша

шу

шы

шо

шэ

шар

шашá

шóрты

мы́шы

кашу́ля

кішэ́нь

кош

кóшык

кóшка

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

наш	ваш	шы́шкі	шпак
на́ша	ва́ша	ша́шкі	шпакі́
на́шы	ва́шы	пту́шкі	шпако́ўня

У вавёркі мале́нькія ву́шкі, а ў слана́ вялі́кія ву́шы.

У ко́шкі мя́ккая шэ́рстка. А ў яка́я шэрсць?

У бегемо́та каро́ткая шы́я. А ў яка́я шы́я?

?

Прыйшла́ вясна́. Прыгрэ́ла со́нейка. Раста́ў снег. Вось-вось прыляця́ць шпакі́. Гры́ша і Але́сь вы́рашылі змайстрава́ць пту́шкам шпако́ўні.

Гры́ша вы́пілаваў акура́тныя загато́ўкі. Але́сь стара́нна змацава́ў загато́ўкі ў тры шпако́ўні. Юныя майстры́ паве́сілі шпако́ўні на старо́й гру́шы.

Прыляце́лі шпакі́ і занялі́ свае́ ўту́льныя кватэ́ры. Усю́ вясну́ і ле́та пту́шкі спява́лі зво́нкія пе́сні Гры́шу і Але́сю.

к й я ю е ё з в б ц ь ш

Правообладатель Академия образования

шко́ла	пе́ршы клас	сшы́так
шко́ль-ні-ца	пер-ша-кла́-сні-ца	сшы́ткі

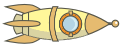

Я́ша
Мі́ша
Ма́ша
Да́ша
Па́ша
Са́ша
Лу́ша
Лёша
Алёша
Гры́ша
Ната́ша

рашы́	раша́й	шука́й
рашы́ў	раша́ў	шука́ў
рашы́ла	раша́ла	шука́ла
рашы́лі	раша́лі	шука́лі

Першакла́сніца

Ма́ша — шко́льніца. Сёлета ўво́сень яна́ пайшла́ ў пе́ршы клас. Яна́ — першакла́сніца.

Ма́ша ву́чыцца чыта́ць, піса́ць, лічы́ць і раша́ць. Ёй усё ціка́ва. У Ма́шы шмат кніг. Гэ́та «Буква́р», «Матэма́тыка», «Чалаве́к і свет».

У Ма́шы ёсць про́пісі і сшы́ткі. Мала́я вучані́ца акура́тна пі́ша лі́тары, лі́чбы, сло́вы і ска́зы. Ма́ша стара́нна ву́чыцца ў шко́ле. А ты?

Чаму́ яшчэ́ ву́чаць у шко́ле?

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

шко́ла
шкала́

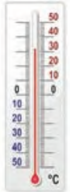

Яка́я шко́ла?
Што ёсць у шко́ле?

На́ша шко́ла ... .
У шко́ле ... .

Чыта́й! Шука́й!

Шо Шу Шы Ша Шэ

У яко́га гно́ма сі́нія шо́рты, шэ́рая камізэ́лька і сі́няя ша́пка? Яко́га ко́леру ў яго́ шкар-пэ́-ткі?

У яко́га гно́ма зялёныя штаны́, шэ́ры сві́тар і зялёная ша́пка? Яко́га ко́леру ў яго́ шкарпэ́ткі?

У яко́га гно́ма зялёныя шо́рты, камізэ́лька ў клётку і бе́лая кашу́ля? Яко́га ко́леру ў яго́ шкарпэ́ткі?

Апішы́ гно́маў Шо і Шэ.

к й я ю е ё з в б ц ь ш

Правообладатель Академия образования

Х х

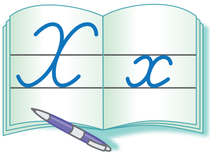

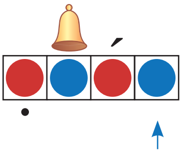

х

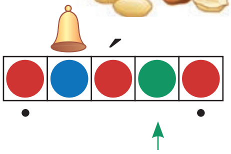

х

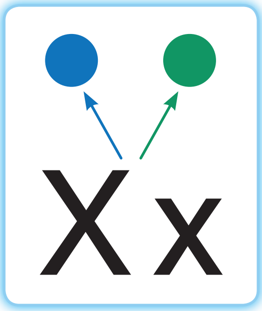

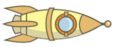 Ах! Ох! Ух! Эх!

ха
хо
ху
хі
хе

мех

хор

хаке́й

хурма́

У Белару́сі шмат хра́маў.

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

храм	хма́ра	хвілі́на	Хрысці́на
хлеб	хма́рка	хмуры́на	Хрысці́нка

Гульня́ «Рэ́ха»

Смех — мех, мех, мех.
Схапі́ць — піць, піць, піць.

Хма́ра — … .
Хва́ля — … .

Хма́рка-кве́тка

На клу́мбе ў Хрысці́ны раслі́ ро́зныя кве́ткі. Яна́ пало́ла і паліва́ла іх. У во́льную хвілі́ну Хрысці́нка назіра́ла за хма́рамі.

Не́як ра́нкам Хрысці́на пры-кме́-ці-ла хмуры́нку, яка́я ўвесь час змяня́лася. Яна́ напаміна́ла то хрызантэ́му, то рамо́нак, то вало́шку. Гэ́тая хма́рка назіра́ла за кве́ткамі на клу́мбе і паўтара́ла іх абры́сы.

Хрысці́нка прыве́тна памаха́ла руко́й мало́й хма́рцы. Та́я набыла́ абры́с рукаві́чкі. Так хмуры́нка паві́та́лася з Хрысці́нкай.

Правообладатель Академия образования

Жж

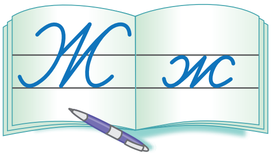

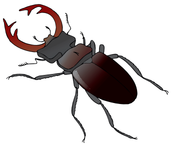

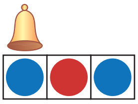

ж

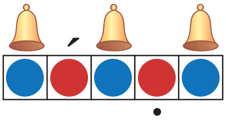

ж

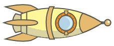

ж а
жу
жы
жо
жэ

жа́ба

жы́та

во́жык

жэле́

жаўру́к

кажу́х

Жж

Жук, жа́ба, жо́раў, жаўру́к, во́жык — гэ́та жывёла.

Хто жыве́ ў ле́се?
Хто жыве́ на бало́це?
Раскажы́ Жэ́ўжыку.

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

жаўру́к жо́раў го́жы
жа́варанак жураве́ль прыго́жы

Як па-і́ншаму называ́ецца жо́раў?
Як па-і́ншаму называ́ецца жа́варанак?

Жураўлі́

Жураўлі́ — ве́льмі прыго́жыя пту́шкі. Яны́ высо́кія і мо́цныя. Між пту́шак жо́равы — ле́пшыя танцо́ры. Ве́льмі хо́раша гэ́тыя пта́хі танцу́юць ра́ніцай. Спача́тку яны́ кла́няюцца, распуска́юць кры́лы. По́тым злята́юцца ў круг і ска́чуць. Жураўлі́ бы́ццам гуля́юць у вясёлую гульню́.

Назіра́ць за іх та́нцамі ціка́ва. Але́ заўва́жыць гэ́тых пту́шак няпро́ста. Яны́ жыву́ць на бало́тах у глухі́х мясці́нах.

к й я ю е ё з в б ц ь ш х ж

Правообладатель Академия образования

жы жа жо жу жэ
шы ша шо шу шэ

кашы́ — кош
нажы́ — нож
гаражы́ — гара́ж

карашо́к — карашкі́
ражо́к — ражкі́
кружо́к — кружкі́

Што лі́шняе? Чаму́?

ры́жык	мухамо́р	смаржо́к	сырае́жка
ру́жа	ажы́ны	журaві́ны	маро́шка

Хто лі́шні? Чаму́?

чыж	стрыж	смоўж	жаўна́

Скажы́ іна́кш!

сцю́жа — маро́з
жму́ркі — хо́ванкі

смоўж — слімáк
жаўна́ — …

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

Ла́стаўкі, жа́варанкі, жураўлі́ — пералётныя пту́шкі. Усе́ яны́ во́сенню ляця́ць у вы́рай, а вясно́й вярта́юцца.

Пе́ршымі з вы́раю вярта́юцца жаўрукі́. Іх сустрака́юць пе́сенькай-замо́вай:

Жаваро́начкі, прыляці́це,
Цёпла ле́цейка прынясі́це!

Жураві́ны

На бало́це жураўлі́ным
Мы шука́ем
Жураві́ны.

Жураві́ны мы збіра́ем —
Вам, сябры́,
Такса́ма ра́ім.

Уладзімір Мазго.

Чаму́ бало́та назва́на жураўлі́ным?
Чым кары́сныя жураві́ны?

к й я ю е ё з в б ц ь ш х ж

Правообладатель Академия образования

Д д

Дд

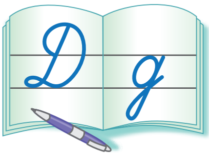

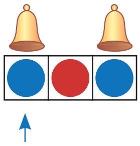

д

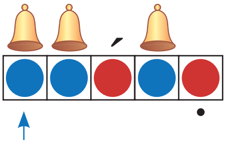

д

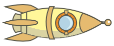

да

ду

ды

до

дэ

дуда́

ду́дачка

дало́нь

дэсе́рт

до́лька

дыва́н

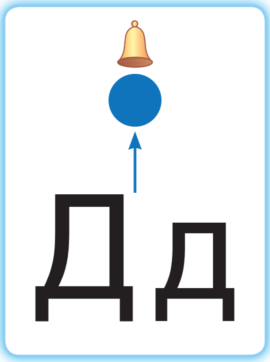

дро́вы
дрэ́вы

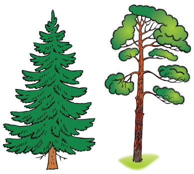

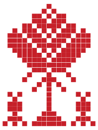

Гэ́ты сі́мвал —
дрэ́ва жыцця́.

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

вада́ ве́ды до́ўгі ро́дны
во́ды ве́даць до́ўгія ро́дная

Рэ́кі Белару́сі

У ро́днай Белару́сі мно́га рэк. Усе́ ма́юць свае́ на́звы.

Са́мыя буйны́я рэ́кі Белару́сі — Днепр, Нёман, Буг, Пры́пяць, Сож, Бя-рэ́-зі-на.

Днепр — адна́ з гало́ўных рэк Еўро́пы. Днепр цячэ́ па Белару́сі, Украі́не і Расі́і.

Нёман — адна́ з до́ўгіх рэк. Нёман нясе́ свае́ во́ды па Белару́сі, Літве́ і Расі́і.

Ві́лія — са́мая звілі́стая рака́.

Які́я яшчэ́ рэ́кі Белару́сі ты ве́даеш?

Зада́нне. Даве́дайся, яка́я на́зва ў ракі́ твайго́ ро́днага кра́ю. Чаму́ ў яе́ така́я на́зва?

к й я ю е ё з в б ц ь ш х ж д

Правообладатель Академия образования

ды та́ до ду дэ

ды да до ду дэ
ты та то ту тэ

платы́ — плот
плады́ — плод

сады́ — сад
сляды́ — след

кле́тка
кла́дка

ка́дка
ду́дка

Які́я быва́юць сло́вы?

Слоў са́мых ро́зных
у мо́ве бага́та.
Ро́дныя сло́вы —
ма́ма і та́та.
Му́дрыя сло́вы —
ро́зум, вучэ́нне.

Сма́чныя сло́вы —
торт і пячэ́нне.

Ціка́выя сло́вы —
вы́думка, ка́зка.

Ве́тлыя сло́вы —
быва́й, калі́ ла́ска.

Які́я яшчэ́ быва́юць сло́вы?
Які́я до́брыя сло́вы ты ве́даеш?

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

Ні́начцы балі́ць

Скака́ла Ні́на па ха́це, скака́ла і вы́цяла но́жку аб усло́н. Ні́на аж на падло́гу се́ла ад бо́лю. Сха-пі́-ла-ся за но́жку, але́ не запла́кала.

А Пе́трык ра́птам на ўвесь го́лас як загало́сіць.

— Што з табо́ю? — кі́нулася да яго́ ма́ці.

— Балі́ць.

— Што?

— Но́жка ў Ні́ны балі́ць, — зару́мзаў ён, разма́зваючы слёзы.

Ма́ці і Ні́на смяю́цца, а Пе́трык пла́ча.

Васі́ль Хомчанка.

Чаму́ смяя́ліся ма́ці і Ні́на?
Чаму́ пла́каў Пе́трык?
Ці мо́жна назва́ць яго́ до́брым, чу́лым?

?

салóдкая ка́зка

к й я ю е ё з в б ц ь ш х ж д

Правообладатель Академия образования

Дз

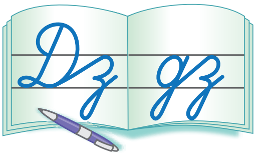

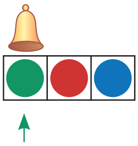

дз

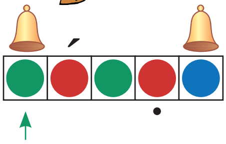

дз

ДЗ

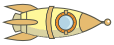

дзі
дзя
дзю
дзе
дзё

дзіця́

дзед

дзю́ба

дзённік

дзя́дзя

дзяў-чын-ка

дзік
дзя́цел
дзве́ры

дзень
дзянёк
дзянькі́

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

Дні ты́дня

Сем дзён — гэ́та ты́дзень. Панядзе́лак, аўто́рак, серада́, чацве́р, пя́тніца, субо́та, нядзе́ля — гэ́та дні ты́дня. Нядзе́ля — выхадны́ дзень. А які́я аста́тнія дні?

Адкажы́ на пыта́нні.

Які́ дзень ідзе́ за панядзе́лкам?
Які́ дзень ідзе́ пасля́ нядзе́лі?

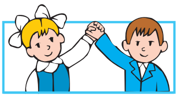

Вы́канай зада́нне.

Пералічы́ дні ты́дня ў адваро́тным пара́дку.

Ме́сяцы го́да

Ко́лькі ме́сяцаў у го́дзе? Палічы́!

сне́жань	сакаві́к	чэ́рвень	ве́расень
сту́дзень	красаві́к	лі́пень	кастры́чнік
лю́ты	май	жні́вень	лістапа́д

Адкажы́ на пыта́нні.

Які́ пе́ршы ме́сяц го́да? Які́ апо́шні?
У які́м ме́сяцы ты нарадзі́ўся?

к й я ю е ё з в б ц ь ш х ж д

Правообладатель Академия образования

дзі дзя дзю дзе дзё
ці ця цю це цё

І́пуць медзь ба́цька
Пры́пяць мядзве́дзь дзя́дзька

радзі́ма лю́дзі падзе́я На́дзя
Радзі́ма сусе́дзі надзе́я Надзе́я

Белару́сь — на́ша Радзі́ма. Сталі́ца Белару́сі — го́рад Мінск. Гарады́ Брэст, Ві́цебск, Гро́дна, Го́мель, Магілёў, Мінск — а-бла-сны́-я цэ́нтры Белару́сі.

Мала́я радзі́ма — го́рад ці вёска, дзе ты на-ра-дзі́ў-ся.

Сталі́ца — гало́ўны го́рад дзяржа́вы.

Сло́вы

Няма́ святле́йшых слоў —
ВЯСНА́, РАДЗІ́МА, МА́ЦІ!
Ля сэ́рца іх трыма́йце
І паўтара́йце зноў…
Няма́ радне́йшых слоў.

Данута Бічэль.

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

Радзі́ма

— Вось мая́ радзі́ма, —
Ка́жа бра́ту Дзі́ма.
Той яго́ пыта́е:
— Дзе яна́? Яка́я?
— Вёска, рэ́чка, по́ле
Ды зялёны гай —
Гэ́та ўсё радзі́ма,
Наш цудо́ўны край.

Віктар Кудлачоў.

Дзі́на сказа́ла:

— Радзі́ма — гэ́та краі́на, на́ша дзяржа́ва.

Ула́дзік сказа́ў:

— Радзі́ма — гэ́та дом і ўсё наво́кал.

Даві́дзік сказа́ў:

— Радзі́ма — гэ́та ма́ма, та́та, дзед і бабу́ля.

Дзяні́с і На́дзя сказа́лі:

— Радзі́ма — гэ́та мы і ўсе на́шы лю́дзі!

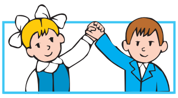

Што тако́е Радзі́ма? Як ты ду́маеш?

к й я ю е ё з в б ц ь ш х ж д

Правообладатель Академия образования

Дж

Дж

Дж дж

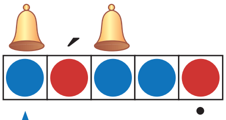

дж

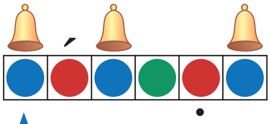

дж

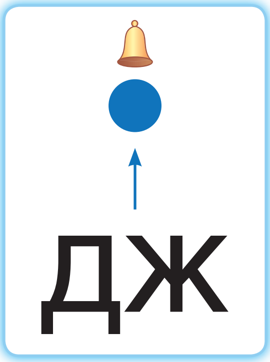

джа
джу
джы
джо
джэ

джэм

джа́ла

Джы́лі

джу́нглі

джо́нка

до́жджык

ву́джу	саджу́
ваджу́	сяджу́
хаджу́	гляджу́

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

джа　　джо　　джу　　джэ　　джы
ча　　чо　　чу　　чэ　　чы

но́чы — ноч　　　ураджа́й
дажджы́ — дождж　　　ураджа́йны

Дажы́нкі — свя́та ўраджа́ю.
Белару́сы адзнача́юць яго́
ў дзень заканчэ́ння жніва́.

Ду́май і называ́й!

агаро́джа — плот
дождж — …
ураджа́йны — …
джа́ліць — …

куса́ць
лі́вень
урадлі́вы

до́ждж
до́жджык
дажджы́
дажджы́нка
дажджаві́к
дажджлі́вы

Смоўж

Ра́іць пчо́лка смаўжу́:
— Уцяка́й ад дажджу́,
Ад дажджу́ і гро́му
Уцяка́й дадо́му.
Смоўж смяе́цца:
— Дом жа свой
Я заўжды́ нашу́ з сабо́й.

Хведар Жычка.

к й я ю е ё з в б ц ь ш х ж д

Правообладатель Академия образования

Фф

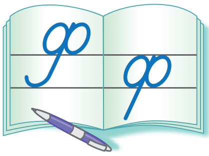

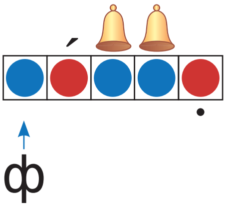

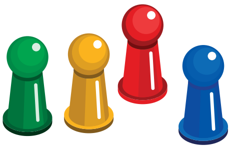

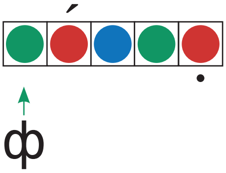

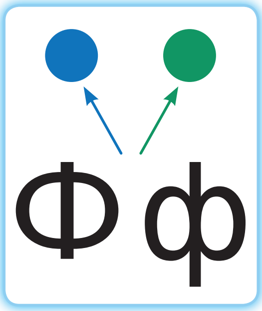

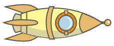

фа
фо
фэ
фу
фы
фі
фя
фю
фе
фё

фанта́н

фо́рма

футбо́л

куфэ́рак

фе́я

фія́лка

дама
смарт — ФОН
тэле

фру́кты	флаг	фу́тра
садаві́на	сцяг	шу́ба

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

фо́кус фігу́рны фо́та
фо́кусы фігуры́ст фато́граф
фо́куснік фігуры́стка фатагра́фія

Фігуры́сты

Мы ката́емся на лёдзе
І адны́, і ў караго́дзе.

Уладзімір Мацвеенка.

Фато́граф

На ла́ўцы ца́цкі се́лі ў рад.
Бяру́ я фо́-та-а-па-ра́т.
Усі́м смяя́цца прапану́ю.
Ува́га, я фа-та-гра-фу́-ю!

Ніна Галіноўская.

Ці ве́даеш ты, кім працу́юць бацькі́? Чым яны́ займа́юцца? Будаўні́к, прадаве́ц, наста́ўнік, музыка́нт, маста́к, журналі́ст, праграмі́ст, шафёр, фато́граф, футбалі́ст, фігуры́ст, фо́куснік…

Любы́ заня́так ціка́вы. Усе́ прафе́сіі ва́жныя. Яку́ю прафе́сію абра́ць? Ці ёсць у цябе́ ма́ра?

к й я ю е ё з в б ц ь ш х ж д ф

Правообладатель Академия образования

фла га жы фа ка
мін ра ра ра фэ

Дапамажы́ Жэ́ўжыку рашы́ць зада́чу!

Сябры́ Фаі́на, Фе́дзя і Анфі́са — аднаго́дкі.
Дзень нараджэ́ння Фаі́ны ў сакавіку́.
Дзень нараджэ́ння Фе́дзі ў сне́жні.
Дзень нараджэ́ння Анфі́сы ў сту́дзені.

?!

Хто з сябро́ў старэ́йшы?
Хто мало́дшы?
Хто старэ́йшы за Фаі́ну?
Хто мало́дшы за яе́?

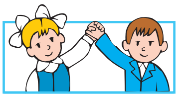

— Віншу́ю цябе́ з днём нараджэ́ння!
Жада́ю табе́ по́спехаў у вучо́бе!
— Дзя́куй вялі́кі! Часту́йся, калі́ ла́ска!

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

«Сало́дкія» фа́брыкі на́шай краі́ны

У Белару́сі шмат заво́даў і фа́брык. Усі́м до́бра вядо́мы «сало́дкія» фа́брыкі на́шай краі́ны. Тут ро́бяць ро́зныя ласу́нкі.

У Мі́нску ёсць фа́брыкі «Камуна́рка» і «Сло́дыч». Там выра́бля́юць цуке́ркі, суфле́, шакала́д, пяку́ць пячэ́нне, ва́флі.

У Го́мелі ёсць фа́брыка «Спарта́к». Яна́ вядо́ма шакала́дам, караме́ллю, то́ртамі, пячэ́ннем і піро́жнымі.

Мармела́д, зефі́р, пасцілу́, халву́, ірыс выра́бля́юць у Бабру́йску і Наро́ўлі.

Сма́чныя вы́рабы белару́скіх фа́брык заўсёды на стале́.

Даве́дайся, які́я фа́брыкі і заво́ды ёсць у тваі́м ро́дным кра́і. Лю́дзі які́х прафе́сій там працу́юць?

к й я ю е ё з в б ц ь ш х ж д ф

Правообладатель Академия образования

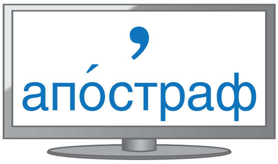

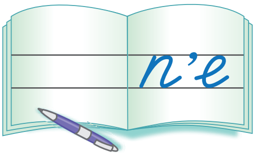

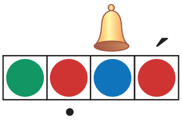

п я р о

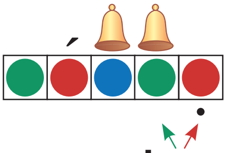

п е р ’ е

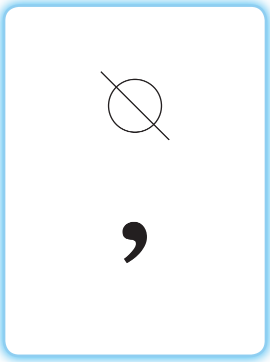

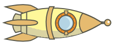

ья	ью	ье	ьё	ьі
’я	’ю	’е	’ё	’і

Будзь ува́жлівы!

се́мя

купэ́

бура́н

сям’я́

куп’ё

бур’я́н

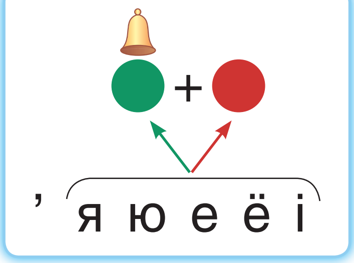

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

лі	пі	бі	е́хаў
лье	п’е	б’е	аб’е́хаў
лью	п’ю	б’ю	ад’е́хаў
льём	п’ём	б’ём	пад’е́хаў

Прачыта́й аб’я́ву вераб’я́.

Ма́**р’я**	па**д’е**зд	сузо́**р’е**	надво́**р’е**
Да́**р’я**	па**д’ё**м	су**р’ё**зна	кам**п’ю́**тар

На́ша дру́жная сям’я́ —
Гэ́та та́та, ма́ма, я,
А яшчэ́ Дзям’я́н і Ян,
Ба́бка Ма́р’я, дзед Мар’я́н.

А яка́я ў цябе́ сям’я́? Раскажы́.

Яка́я сям’я́ ў хло́пчыка?

к й я ю е ё з в б ц ь ш х ж д ф

Правообладатель Академия образования

Параўна́й!

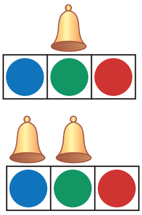

п’е

ўе

Будзь ува́жлівы!

ўі
ўе
ўю
ўё
ўя

са**ўе́** са**ўю́** са**ўё**м са**ўя**це́

сала**ўі́** сала**ўю́** сала**ўё**м сала**ўя́**мі

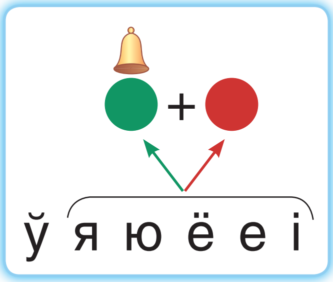

Паўтары́ пра́вільна і ху́тка!

Ілья́ Салаўёў лю́біць спе́вы салаўёў.
Авяр’я́н Вераб’ёў ко́рміць зе́рнем вераб’ёў.

Калі́ так гаво́раць?

Заліва́цца салаўём — гавары́ць прыго́жа.

Вераб’ю́ па кале́на — ве́льмі ме́лка, неглыбо́ка.

Дзе вераб’ю́ па кале́на?

с л м а і ы у ў г п т о э р ч н

Вераб’і́

Вераб’і́ знаёмыя ўсім. Чаро́дкі вераб’ёў мо́жна сустрэ́ць у любы́м двары́. Вераб’і́ жыву́ць усю́ды: у го́радзе і ў вёсцы, у по́лі і ў ле́се.

Вы назіра́лі за вераб’я́мі? Не? Дарэ́мна. Гэ́та ве́льмі ціка́ва!

Пе́р’е ў вераб’я́ шэ́рае або́ бу́рае.

Каро́ткія ла́пкі вераб’ёў без кале́няў. Таму́ хадзі́ць гэ́тыя пту́шкі не ўме́юць. Яны́ ска́чуць адра́зу на дзвюх нага́х.

Купа́юцца вераб’і́ ў лу́жыне ці ў пяску́. Так яны́ чы́сцяць сваё пе́р’е.

Вераб’і́ **ўю**ць гнёзды з галі́нак дрэў, сухо́й травы́, пу́ху і мо́ху. Са́мыя сме́лыя вераб’і́ ча́ста ла́дзяць свае́ гняздзе́чкі памі́ж пруткоў бусля́нак.

Што вас заціка́віла ў паво́дзінах вераб’ёў?

к й я ю е ё з в б ц ь ш х ж д ф

Правообладатель Академия образования

Віншу́ем!
Вы ўжо вы́вучылі ўсе лі́тары!

Што ве́даеце пра лі́тары гало́сных гу́каў?

● ← а у о э і ы

іры́с	эльф	ало́э	со́ус
уро́к	о́рдэн	тэа́тр	паэ́т

●● ⇇ я ю ё е

я́ма	е́лка	мая́к	фае́
ю́нга	ёлка	каю́та	раён

ь □, ’ □, ў □ — ●● ⇇ я ю ё е і

лью	сям’я́
п’ю	кап’ё
саўю́	салаўі́

● ● — я, ю, ё, е, і

● ● — а, у, о, э, ы

Што ве́даеце пра лі́тары зы́чных гу́каў?

Абазнача́юць

то́лькі цвёрды гук	то́лькі мя́ккі гук
д ж р т ў ч ш → ●	й → ●

Абазнача́юць цвёрды і мя́ккі гу́кі

б в г з к л м н п с ф х ц → ● а у о э ы; → ● я ю ё е і

Дзве лі́тары абазнача́юць адзі́н гук

дз → ●

дж → ●

Яка́я лі́тара гу́ка не абазнача́е?

Буква́р

Я ў рука́х буква́р трыма́ю,
Па склада́х ужо́ чыта́ю.
Кні́жка гэ́та пе́ршая,
З ка́зкамі і ве́ршамі.
Я сяджу́, яе́ гарта́ю
І малю́нкі разгляда́ю.
У мяне́ вясёлы твар:
Маі́м ся́брам стаў буква́р!

Віктар Кудлачоў.

Правообладатель Академия образования

Разгада́й рэ́бусы і прачыта́й сло́вы.

МЭБЛЯ

100 л

у 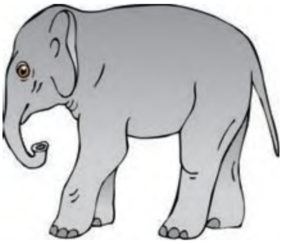

РАСЛІНЫ

г

бу

ЖЫВЁЛА

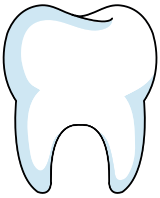 **р**

к

ь

і=о

БУДЫНКІ

ш

х

с=д

в

РАКА

п 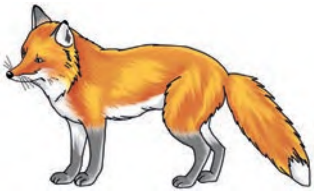

ВОЗЕРА

ч

Прачыта́й сло́ва. Складзі́ з яго́ лі́тар но́выя сло́вы. Хто больш?

ж	а	в	а	р	а	н	а	к

Правообладатель Академия образования

Ад навукі спрытнеюць рукі.

Прачыта́й і даве́дайся!

Калі́ ўсе лі́тары ста́нуць у патрэ́бным пара́дку, атрыма́ецца АЛФАВІ́Т, або́ А́ЗБУКА.

Алфаві́т

Аа	**Бб**	**Вв**	**Гг**	**Дд**	**Ее**
а	бэ	вэ	гэ	дэ	е
Ёё	**Жж**	**Зз**	**Іі**	**й**	
ё	жэ	зэ	і	і нескладовае	
Кк	**Лл**	**Мм**	**Нн**	**Оо**	**Пп**
ка	эл	эм	эн	о	пэ
Рр	**Сс**	**Тт**	**Уу**	**ў**	
эр	эс	тэ	у	у нескладовае	
Фф	**Хх**	**Цц**	**Чч**	**Шш**	**ы**
эф	ха	цэ	чэ	ша	ы
ь	**Ээ**	**Юю**	**Яя**		
мяккі знак	э	ю	я		

Бачыць вока далёка, а розум — яшчэ далей.

А́збуку для славя́н ствары́лі браты́ Кіры́л і Мяфо́дзій шмат гадо́ў таму́.

У да́ўнія часы́ лі́тары ме́лі і́ншыя на́звы.

Прачыта́й на́звы пе́ршых лі́тар.

аз

бу́кі

ве́дзі

Зада́нні для зна́ўцаў.

1. Які́ сказ зашыфрава́ны ў на́звах гэ́тых лі́тар алфаві́та? Вы́карыстай ключ-памо́чнік.

Аз — я.
Букі — лі́тары.
Ведзі — ве́даць.

2. Які́я лі́тары дапамаглі́ ўтвары́ць сло́ва «а́збука»?

Прачыта́й і даве́дайся!

Сло́ва **«алфаві́т»** скла́дзена з на́зваў дзвюх грэ́часкіх лі́тар: **«а́льфа»** і **«ві́та»**. Яно́ старэ́йшае за сло́ва **«а́збука»**.

Правообладатель Академия образования

Век жыве́ш — век ву́чышся.

Музе́й кні́гі

У Нацыяна́льнай бібліятэ́цы Белару́сі ёсць музе́й кні́гі. У ім сабра́ны сапра́ўдныя кні́жныя ска́рбы.

До́ўгі час папе́ру лю́дзям замяня́лі ліст́ы і сцёблы раслі́н, кара́ бяро́зы, ску́ра жывёл і шоўк.

Лісты́ для пісьма́ мацава́лі адзі́н да аднаго́. Атры́мліваўся до́ўгі руло́н — скру́так. Захо́ўвалі скру́так у футля́ры.

Staро́нкі сшыва́лі, змяшча́лі ў цвёрды пераплёт і ўпрыго́жвалі.

Го́рка ча́сам праца, ды хлеб ад яе салодкі.

Пе́ршыя кні́гі лю́дзі піса́лі ад рукі́. Гэ́та рабо́та была́ ве́льмі до́ўгай і ця́жкай.

Еўфрасі́ння По́лацкая прасла́віла ро́дны край сваі́мі рукапі́снымі кні́гамі. Яна́ засна-ва́ла храм, адкры́ла шко́лу, вучы́ла дзяце́й чыта́ць і піса́ць.

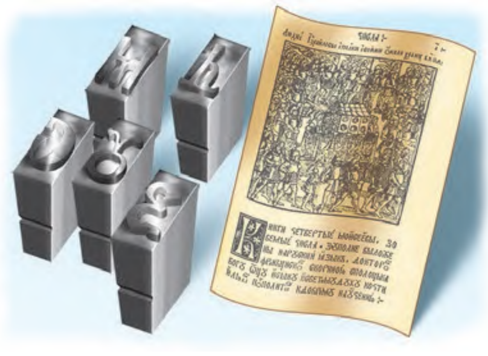

Францы́ск Скары́на надрукава́ў пе́ршую славя́нскую кні́гу на станку́. Ён — наш перша-друка́р.

Мы ўдзя́чныя лю́дзям, які́я ра́зам з кні́гай адкры́лі нам шлях да ве́даў.

Правообладатель Академия образования

Для ўсякай птушачкі мілае сваё гняздо.

Наша Радзіма — Беларусь

Мы жывём у Белару́сі.

Рэспу́бліка Белару́сь — наша Радзі́ма.

Радзіма — гэта тое месца, дзе чалавек на-ра-дзіў-ся, дзе жывуць яго сваякі. Добра, калі побач мама і тата, дзяду́лі і бабулі, брацікі і сястры́чкі. Добра, калі вакол цябе ро́дная зямля́.

Усё мі́лае сэрцу: і лес, і рэчка, і дарога, якая вядзе́ да ро́днага дома.

Побач сябры́, землякі́-белару́сы. Усе любяць свой ро́дны край. Усе ве́тлівыя і заўсёды пры́йдуць на дапамогу ў ця́жкую хвілі́ну.

Мы любім нашу Беларусь. Адна́ ў чалаве́ка маці, адна ў яго і Радзі́ма.

Добрая слава далёка ідзе.

Беларусь

Зма́лку звалі цябе
Мы прыгожай Радзімаю.
Беларусь, Беларусь,
Як ты сэрцу любімая!
Беларусь, над табою
Неба з яснымі зорамі.
Пагляда́еш на іх
Ты вачамі-азёрамі.

Пятрусь Броўка.

Пры 5

ім

н

Назвы,
Родныя здавён,
Нагада́лі
Шмат імён.

Уладзімір Мазго.

Якія імёны схаваліся ў словах?

Жо́дзіна Малары́та Бары́саў Клі́мавічы

Правообладатель Академия образования

Жыццё пражыць — не песеньку спець.

Самыя дарагія падарункі

У Івана Іва́навіча два пра́ўнукі. Але ён не любіць называць іх пра́ўнукамі, жарту́е:

— Ле́пей бу́дзьце ўнукамі. Так і я сябе ма-ла-дзе́й-шым адчуваю.

Браты́ ведаюць: дзед не́калі ваява́ў, ма́е баявы́я ўзна-га-ро́-ды. Дзед не любіць іх пака́зваць. Ды хлопчыкі ўпотай разгля́дваюць тыя медалі́ і ордэн.

На-блі-жа́ў-ся дзедаў юбілей.

— Што падары́ць табе, дзяду́ля? — пыта́ліся Ігар і Паўлік.

— Нічога не трэба, — адка́зваў дзед. — Раскажы́це лепш, што добрага зрабі́лі.

З малога дойдзе да вялікага.

У дзень нараджэ́ння Іван Іванавіч запыта́ўся ў пра́ўнукаў:

— Чым жа вы пара́дуеце дзеда?

— Я старэ́нькую бабулю цераз вуліцу пераве́ў, — сказа́ў Паўлік.

— Я памы́ў падлогу, — паве́даміў Ігар.

— Дзядуля, глядзі, які я табе кіёк змайстрава́ў, — паказаў Паўлік палку. — Каб табе лягчэ́й хадзіць было.

— А я ўчора яшчэ чараві́кі твае пачы́сціў, — прыгада́ў Ігар.

Дзед прыгарну́ў да сябе пра́ўнукаў:

— І за кіёк дзякуй, і за чараві́кі. Для мяне гэта — са́мыя дарагі́я падару́нкі. І дале́й рабіце ў жыцці́ толькі дабро. І сваім родным, і сябра́м, і і́ншым лю́дзям.

Міхась Даніленка.

Правообладатель Академия образования

І сто гадоў мала для памяці пра подзвіг людзей.

Будзем памятаць

Мале́нькая Іры́нка пыта́ецца ў дзеда:

— Дзядуля, чаму 9 Мая людзі нясуць кветкі да Ве́чнага агню́?

— Вечны агонь — сі́мвал памяці пра тых людзей, якія загі́нулі на вайне.

Вялі́кая Айчы́нная вайна́ до́ўжылася ама́ль чаты́ры гады́. Вайна прыйшла́ ў кожную сям'ю́.

— І ў нашу сям'ю?

— Так. Нашы пра́дзеды змагаліся на фронце з ворагам. Дзед Рыгор быў разве́дчыкам, дзед Мацвей — лётчыкам, бабуля Га́нна — медсястрой. Яны абараня́лі нашу Радзіму. Не ўсе вярнуліся дадому.

Калі добра пастарацца, то павінна атрымацца.

Многа гора і слёз прыне́сла вайна. Таму ўсе людзі хочуць жыць у зго́дзе.

Мір — гэта чы́стае неба і яркае сонейка.

Мір — гэта ўсме́шкі людзей.

Мір — гэта мама і ўсе сваякі, якія вельмі любяць цябе.

Яшчэ доўга Іра размаўляла з дзяду́лем. Яны гарта́лі стары́ альбом, разгляда́лі фатагра́фіі.

За́раз Ірына зразуме́ла: каб шанава́ць мір, трэба па́мятаць пра подзвігі сваіх пра́дзедаў.

Даведайся, хто з тваіх сваякоў абараняў нашу Радзіму.

Правообладатель Академия образования

Які́маўкі

Шмат садоў у на́шай вёсцы. І ў кожным садзе расту́ць які́маўкі. Яны нічы́м не адро́зніваюцца ад звыча́йных антонавак. Чаму ж іх так назва́лі? А вось чаму.

Гадоў тры́ццаць таму жыў у вёсцы стары́ Які́м. І быў у яго вялікі сад. Мы хадзі́лі туды́ ла́савацца яблыкамі. Дзяду́ля частава́ў нас духмя́нымі антонаўкамі і прыгаворваў:

— Я́блык у роцік, а здароўе ў жывоцік.

А потым пытаў:

— Сма́чныя?

— Смачныя! — адка́звалі мы.

— Е́шце, дзеткі, а се́мечкі з гэтых яблыкаў захава́йце і пасадзі́це на сваі́м агародзе каля плота. Калі з’я́вяцца па́расткі, мяне паклі́чце. Я прышчэ́пку зраблю́. І праз не́калькі гадоў будуць у вас такі́я ж я́блыкі.

І сапраўды́, праз якія год-два каля плота з’яў-ля́-лі-ся па́расткі. Мы клі́калі старо́га Які́ма, і ён пры-шчэ́-плі-ваў дрэўцы.

Прышчэ́пліваў антонаўкай. Але ў знак удзя́чнасці лю́дзі называ́лі я́блыкі які́маўкамі.

Мікола Янчанка.

Правообладатель Академия образования

Не заменіш работы словам.

Размеркаваў

— Возьмемся за працу ўсе!
Кожны дрэўца прынясе.
Коля з Ігарам — рыдлёўкі,
Міша — лейку, ты — вяроўку.
А я стану правяраць,
Як хто будзе працаваць.

Раптам Коля не стрыва́ў:
— Добра ж ты размеркаваў.
Будзеш правяраць. А хто ты,
Што цура́ешся работы?
Ты рыдлёўку лепш бяры,
Як усе твае сябры!

Тадзіяна Кляшторная.

Праца нікога не крыўдзіць.

Дапамагу́

На гародзе ў бабулі
Многа морквы і цыбулі,
Памідораў, агуркоў,
Часнаку́ і буракоў.
Я на гра́ды пабягу
І бабулі памагу.
Моркву з рэпай прапалю́,
А пасля гуркі пальё́.

Тадзіяна Кляшторная.

Мы ўмеем працаваць і бацька́м дапамагаць.

Правообладатель Академия образования

Раз зманіш — другі не паверацць.

Цукеркі

Мама купіла цукерак і паклала ў ша́фу. Вечарам дастала цукеркі, а іх толькі пало́ва за-ста-ла́-ся.

— Пры-зна-ва́й-це-ся, хто браў цукеркі? — спытала яна.

— Я не брала, — сказала Аленка.

— І я не браў, — апусціў вочы Сяргейка.

Маці сказала Сяргейку:

— Калі не браў, то скажы «чэснае слова».

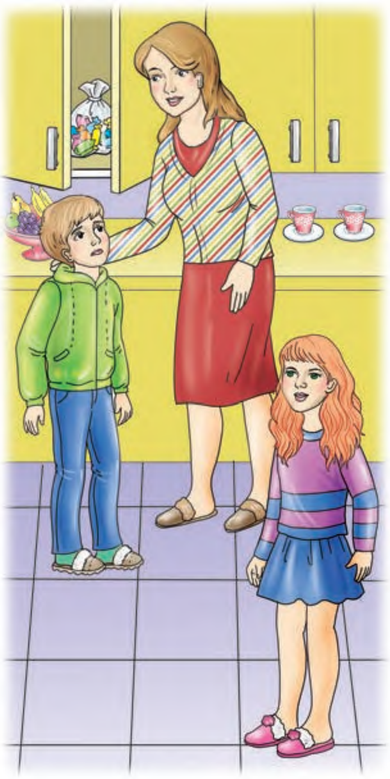

Сяргейка пасоп носам, пераступіў з нагі на нагу:

— Няхай лепш Аленка скажа «чэснае слова».

— Усё зра-зу-ме-ла, — усміхнулася маці. — Дрэнна, калі лазяць у шафу і дазволу не пытаюць.

Сяргейка аж падскочыў:

— А я спытаў бы, дык не было нікога дома. Чэснае слова, не было!

Васіль Хомчанка.

Слова ласкавае, што дзень ясны.

Ветлівыя словы

— Калі ласка, дзякуй,
Добры дзень —
Ветлівыя словы я
Чую ад людзей.
Я таксама імі буду
даражы́ць,
З ветлівымі словамі
Лёгка жыць.

Тадзіяна Кляшторная.

Расці, дрэўца,
Расці, траўка,
Расці, краска,
Калі ласка.
Я вас не забуду —
Паліваць вас буду.

Васіль Жуковіч.

Кра́ска — кветка.

Правообладатель Академия образования

Там, дзе згода, заўсёды добрая прыгода.

Мы ўсё можам

Гэта праўда, што на свеце
Ёсць яшчэ такія дзеці,
Што не ўмеюць
Малява́ць,
Шыць, ляпіць і пілава́ць,
Лялькам хаткі будава́ць?

А ці праўда, што на свеце
Ёсць яшчэ такія дзеці,
Што лянуюцца спяваць,
У ладкі пля́скаць, танцава́ць?

— Гэта, цётачка, не мы!
Мы з іна́кшае гурмы́.

Мы што хо́чаце змай-стру́-ем,
І спяём, і па-тан-цу́-ем.

Еўдакія Лось.

Гурма́ — група, гурт.

У няўмечкі не баляць ні ручкі, ні плечкі.

На́та маму любіць на́дта

Мама мы́е раму,
Ходзіць мама ў краму.
І ў дачушкі Наты
Цэлы дзень заня́ты:
То шукае маму,
То гука́е маму:
— Мама,
дзе піжама?
— Мама,
дзе панама?
— Мама,
дзе праграма?..
Мама.
Мама.
Мама.
Ледзь прачне́цца Ната,
Шу́му поўна хата,
Поўна шуму, га́му,
Бо дачушка Ната
На́дта
Любіць маму.

Рыгор Барадулін.

Правообладатель Академия образования

Добраму ўсюды добра.

Такіх кветак не бывае

Неяк гэтым летам мая суседка Таня збірала на лузе кветкі: рамонкі, глухую крапіву́, трыпу́тнік. Яна паказвала іх мне і казала:

— Во якая прыгожая кветка!.. І гэта прыгожая... І вось гэта. Я занясу іх бабулі.

— А ты пашукай не-пры-го-жу-ю, — сказаў я. — Самую непрыгожую.

Таня ўважліва па-гля-дзе-ла мне ў вочы і за-ду-ма-ла-ся.

— Такіх кветак не бывае, — нарэшце сказала яна.

Потым яшчэ падумала і рашу́ча запэ́ўніла:

— Нідзе не бывае!

Вісарыён Гарбук.

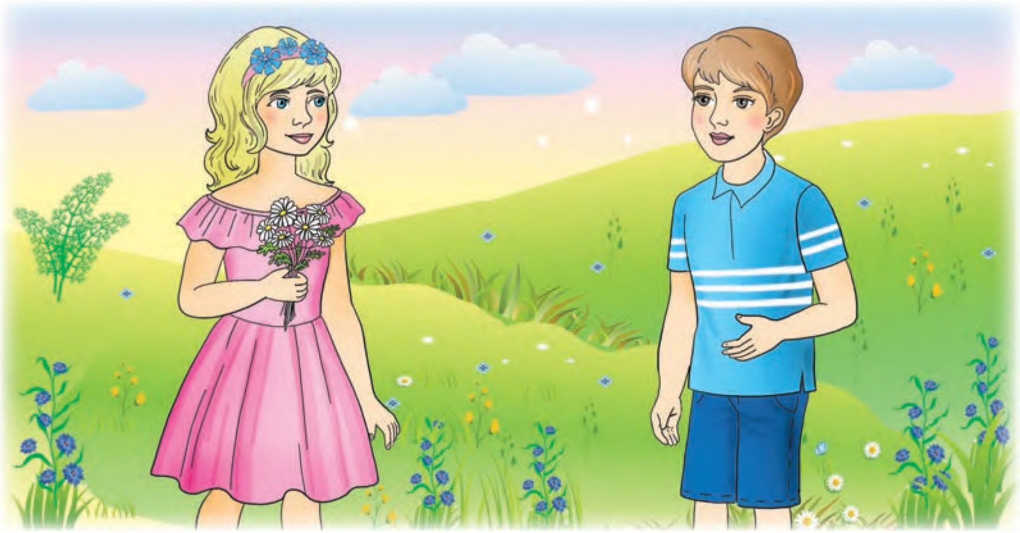

Куфэрак проста адчыняўся.

Ці бываюць у кветак розныя назвы?

Я — трыпутнік, падарожнік,
Чалавеку — ежа, лекі.
Хто ў бядзе яму паможа,
Як няма нідзе аптэкі?

Там не злосная трава
Забуяла ўпотай,
Там — глухая крапіва́,
Што завуць ясноткай.

Рамонкі — сонейкавы дзеткі —
Глядзя́ць так здзі́ўлена-шчаслі́ва:
Прыволле, рэчка, луг і кветкі
І аблачынак белых дзіва.

Віктар Кажура.

Як па-іншаму называюць трыпутнік?
Якую другую назву мае яснотка?
Якія кветкі паэт назваў дзеткамі сонейка?

Правообладатель Академия образования

Хлеб — усяму галава.

Хлебныя крошкі

Я не-а-ха́й-на адлама́ў кава́лак хлеба. Крошкі так і па-сы́-па-лі-ся на падлогу. Уба́чыла гэта бабуля і а-бу-ры́-ла-ся:

— Ты што, хочаш голад наклі́каць?

— Як гэта голад? — здзіві́ўся я.

— А так. Падбярэ́ крошкі павук і па сваёй павуці́не на ліпу палé зе. Так і дав́едаецца сонца, што людзі яго дары́ не шану́юць. Раззлуе́цца яно і спа́ліць гарачымі промнямі жыта на полі. Вось і пачне́цца тады́ голад.

Спа-ло́-хаў-ся я. Бач, якую бяду мог на-клі́каць. Таму адразу папрасіў прабачэ́ння:

— Дару́й, бабуля! Больш так не буду.

— Ведаю, што не будзеш, — па-ла-га-дне́-ла бабуля. — А калі захочаш хлеба — вазьмі нож і адрэж скібачку. Цяпер жа збяры́ гэтыя крошкі ў жменьку ды курыцы аднясі́. Яна табе яе́чка знясе́.

Мікола Янчанка.

Хто працуе, той і мае.

Добра сей!

«Хочаш есці каравай —
Добра ніву засява́й!
Добра жні, чыста вей!» —
Зы́чыць ве́трык-санцаве́й.

Еўдакія Лось.

Правообладатель Академия образования

Янка Купала

Алеся

Кукава́ла зязюля
У зялёным лесе,
Гадава́ла матуля
Дачушку Алесю.

— Спі, засні, мая́ дзетка,
Птушкі ўжо заснулі,
Спі, засні, мая кветка,
Лю́лі, люлі, люлі.

Янка Купала нарадзі́ўся ў вёсцы Вя́зынка.

Чалавека вочы водзяць.

Якуб Колас

У полі

Грышка, хлопчык невялі́чкі,
У поле выйшаў з дому́,
Лю́ба там каля крыні́чкі
Хлопчыку малому.

Сядзе хлопчык над крынічкай
І не зварухне́цца:
Пазіра́е, як над дзі́чкай
Пта́шачка снуе́цца.

Якуб Колас нарадзі́ўся ў вёсцы Акі́нчыцы.

Правообладатель Академия образования

Што напісана пяром, не выйме і сякера.

Родная мова

Мова родная мая́ ты,
Што і дзе́давай была!
Мова мамы, мова таты,
Мова нашага сяла!

Ты звініш, калі я ўра́нку
Чую песні за акном,
І журчы́ш, як ба́е ба́йку
Мне бабуля перад сном.

Разгарну́ буквар вясёлы —
Зноў са мной гаворыш ты,
Мілагучная заўсёды,
Як звано́чак залаты!

Ніл Гілевіч.

Пра якую мову ідзе размова ў вершы?

Шчыра сказана, як звязана.

Мова

Лаўлю я цудоўныя,
Спеўныя словы.
Як музыку, слухаю
Родную мову.
На ёй размаўлялі
І бацька, і маці,
Заўсёды ў паша́не
Была яна ў хаце.
І зараз са мной яна
Разам ідзе,
Бо мовы, як наша,
Няма больш нідзе.

Віктар Кудлачоў.

Родная мова

Родная мова — ма́тчына мова,
Ззя́е вясёлкай кожнае слова.
Кожная лі́тара — кропля з крыні́цы,
Колькі ні піў бы, не наталі́цца.

Лёля Багдановіч.

Правообладатель Академия образования

Разумнаму шмат талкаваць не трэба.

Адкуль песня беларуская
(Легенда)

Ці то полем, ці то лесам ішлі́ па-да-ро́-жні-кі. Ішлі́ яны тры дні і тры ночы ды яшчэ паўдня́. Стамі́ліся. Прысе́лі. Ра́птам чу́юць — спява́е не́хта. Пры-слу́-хаў-ся першы:

— Віда́ць, жаўрук.

— Не, — кажа другі́, — гэта лес шуміць.

А трэці прыпа́ў вухам да зямлі і прашапта́ў:

— Ды гэта ж зямля наша спява́е.

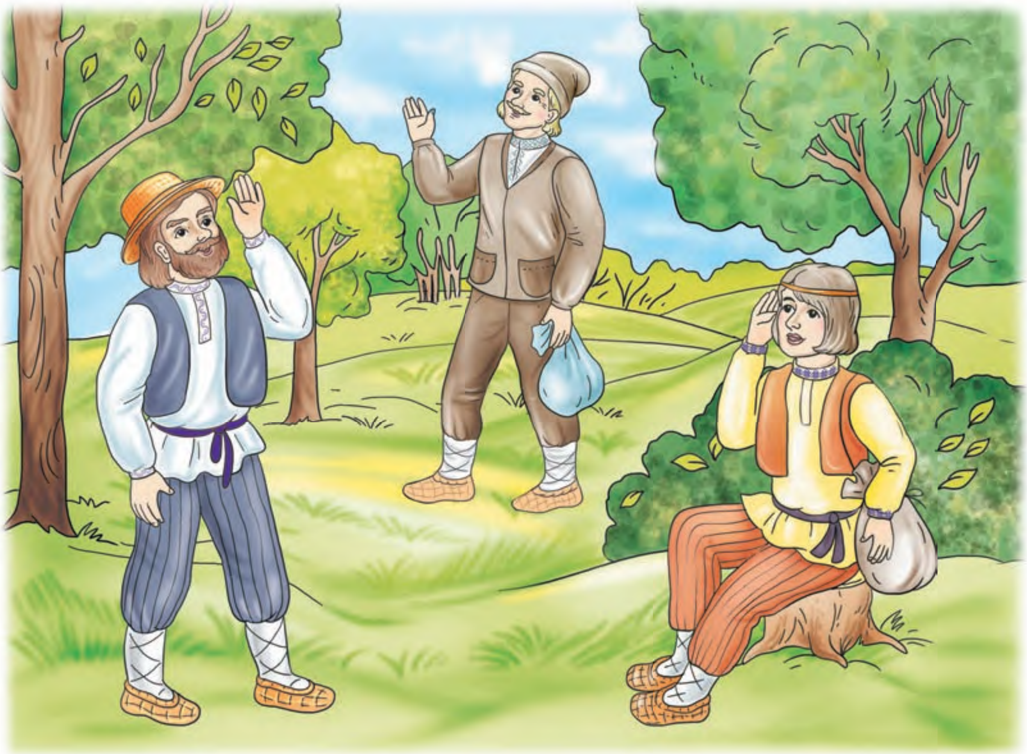

Як пра цябе чуюць, так пра цябе мяркуюць.

Мілагучнасць роднай мовы

Беларуская мова вельмі мілагу́чная. Той ёй добра валодае, хто чуе му́зыку слоў.

Возьмем хоць бы гук «дз». Напры́клад, слова «дзень» нага́двае гуча́нне струны́. Наша вуха ўжо ўлаві́ла звон сонечнай цішыні́ летняга дня, прастору чы́стага неба, палёт пчалы: дз-дз-дзень.

А возьмем кветку дзьмухаве́ц. Лёгка здагада́цца, чаму ў яе такая назва. Дзя́куючы мя́ккаму гуку «дз» слова вымаўля́ецца мякка, лагодна.

«Дзіва!» — ска́жаце вы. І сапраўды́ дзіва!

Васіль Вітка.

Правообладатель Академия образования

Які розум, такая і гаворка.

Мой сябра

З ім я ў працы, адпачы́нку,
На ўроку, пе-ра-пы́н-ку.

З ім я ў полі, з ім у школе,
З ім не сумна мне ніколі.

З ім вандру́ю я па свеце,
З ім лятаю ў ракеце.

Чаго сам не адгада́ю,
У яго я запыта́ю.

З ім я гутарку вяду,
З ім нідзе не прападу́.

— Хто ж ён гэтакі, скажы?
Нам яго ты пакажы.

— Не-зда-га́-длі-вы ты, Мішка…
Сябра мой, вось бачыш, — кніжка.

Адам Русак.

Якая справа, такая і слава.

Чытаначка

Першы дождж-ык.
Мокры дах.
Мы чытаем па склада́х:
— Да-ра-гі́ бу-ква́р,
Бы-ва́й!
Ты адкрыў нам
Дзіўны край.

Блі́снуў гром з-за хмар
Залатой падкоўкай.
Пазнаёміў нас буквар
З ве́рнаю сяброўкай.
Хто палюбіў яе, таму́
Не будзе сумна аднаму́.

Рыгор Барадулін.

Кнігі сталі нам сябрамі!

Правообладатель Академия образования

Чаму мы навучыліся? Правер сябе!

Прачытай, дапоўні сказ.

Я ведаю, што гукі мы чуем і … .

Я ведаю, што літары мы пішам і … .

Я ведаю, што гукі бываюць галосныя і … .

Я ведаю, што зычныя гукі бываюць цвёрдыя і … .

Я ведаю, што зычныя гукі бываюць звонкія і … .

Я ведаю, што ўсе літары, якія стаяць у патрэбным парадку, — гэта ... .

Падумай і адкажы.

Якая літара не абазначае гукаў?

Якія літары ў пачатку слова абазначаюць два гукі?

Якія літары заўсёды маленькія?

Якія літары абазначаюць толькі цвёрды гук?

Якая літара абазначае толькі мяккі гук?

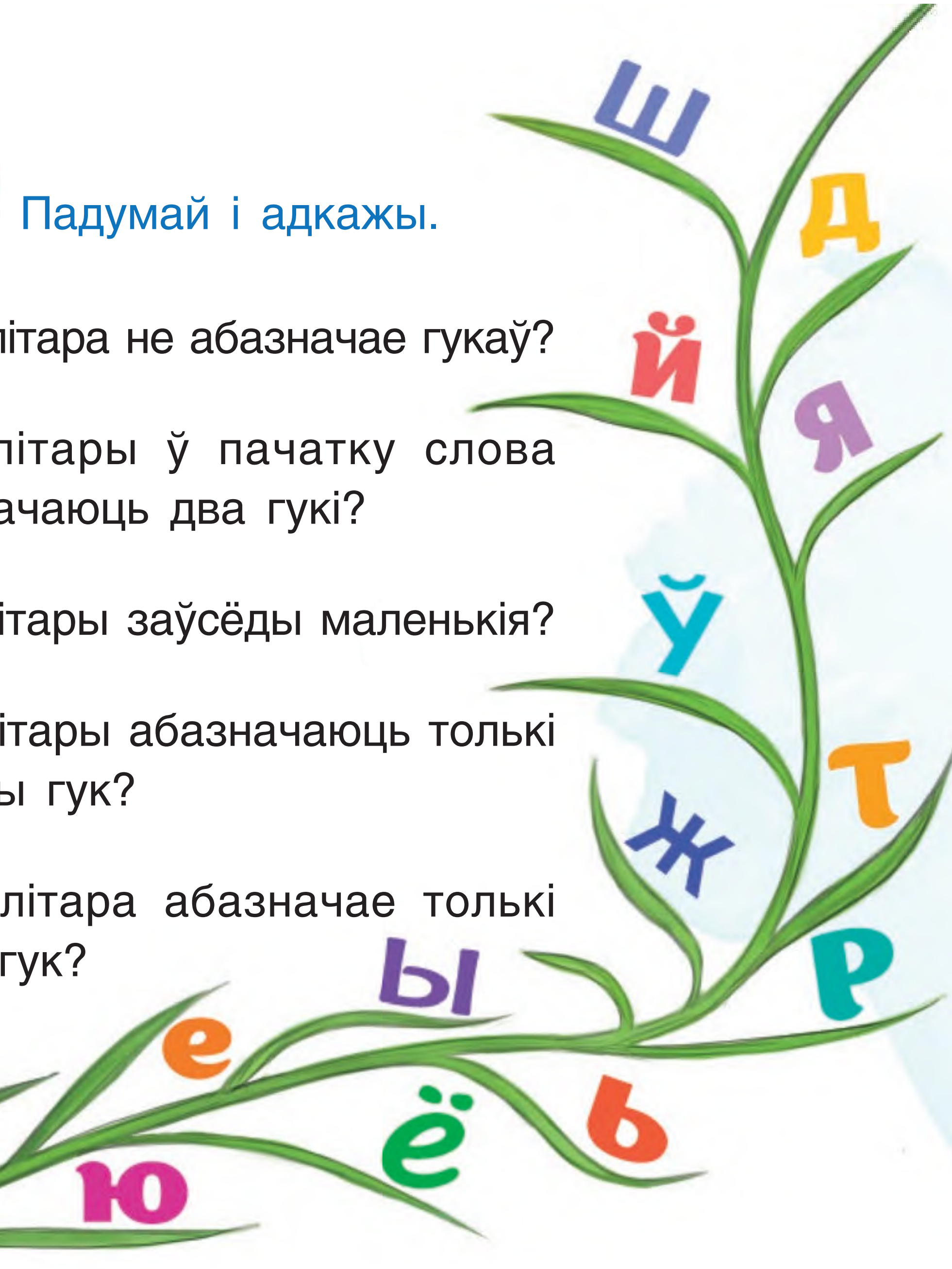

Выразна прачытай сказы.
Звярні ўвагу на знакі прыпынку ў канцы.
Вылучай голасам патрэбныя словы.

Мы навучыліся чытаць.
Мы навучыліся чытаць?
Мы навучыліся чытаць!

Правообладатель Академия образования

(Назва ўстановы адукацыі)

Наву-чальны год	Імя і прозвішча вучня	Стан вучэбнага дапаможніка пры атрыманні	Адзнака вучню за карыстанне вучэбным дапаможнікам
20 /			
20 /			
20 /			

Спіс выкарыстаных крыніц

Вучэбнае выданне

Свірыдзенка Вольга Іванаўна
Цірынава Вольга Ігараўна

БУКВАР

Вучэбны дапаможнік для 1 класа
ўстаноў адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі, з беларускай мовай навучання і выхавання

Для работы ў класе

2-е выданне, перагледжанае і дапоўненае

Нач. рэдакцыйна-выдавецкага аддзела *С. П. Маляўка*
Рэдактар *Т. У. Прымачонак*
Вокладка мастака *В. М. Горбач*
Мастакі *Я. В. Грышаева, Н. Р. Жыгамонт, К. У. Максімава, А. П. Пратасеня, А. А. Тукач, Н. А. Хромава, Г.-М. А. Шпунт, В. М. Горбач, К. А. Тарасевіч*
Мастацкі рэдактар *Н. В. Музычэнка.* Камп'ютарная вёрстка *А. М. Брыкет*
Карэктары *Н. В. Федарэнка, А. А. Ліпскі*

Падпісана да друку 01.07.2024. Фармат 70×100/16. Папера афсетная. Друк афсетны.
Ум. друк. арк. 14,95. Ул.-выд. арк. 15,0. Тыраж 11 244 экз. Заказ

Дзяржаўная ўстанова адукацыі «Акадэмія адукацыі».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/573 ад 22.02.2024. Вул. Някрасава, 20, 220040, г. Мінск

Адкрытае акцыянернае таварыства «Паліграфкамбінат імя Я. Коласа».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 2/3 ад 04.10.2013. Вул. Каржанеўскага, 20, 220024, г. Мінск